

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXV.

Celovec, petek, 28. avgust 1970

Štev. 34 (1468)

Pred začetkom šolskega leta 1970-71

Šolsko vprašanje je danes nedvomno med najbolj bistvenimi v svetu. Skoraj v vseh državah so šolske reforme in odločitve skoraj pred neresljivimi problemi ob splošni „izobraževalni eksploziji“.

Tudi naša vlada se mora baviti s tem vprašanjem; saj bo to leto kar 1.350.000 mladih ljudi obiskovalo šole in na visokih, srednjih in strokovnih šolah, kar 40.000 več kakor v lanskem šolskem letu.

Vsled tega je veliko pomankanje šolskega prostora in ima prosvetni minister Gratz, da bi temu pomankanju odpomogel, že pripravljen dolgoročni „načrt za gradnjo šol“, ki ga bo na jesenskem zasedanju predložil parlamentu v odobritev. Koroški Slovenci upamo, da bo na začetku vrstnega reda tudi naša gimnazija, ki že 14. leto čaka na svoje lastno streho.

Sicer beremo v zadnjem Letnem poročilu Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence pod naslovom „Zelena luč za gradnjo Slovenske gimnazije“, da je bivši minister za gradbe in tehniko dr. Kotzina, dne 19. 1. 1970 pisal predsedniku Društva staršev, „da lahko zagotavlja, da ima za to težnjo Slovencev po zgradbi lastne zvezne gimnazije v Celovcu veliko razumevanje“, vendar je isti minister dal isto zagotovilo že eno leto prej in je dne 30. 1. 1970, torej samo 11 dni po pismu Društvu staršev odgovoril socialističnim poslancem na njihovo tozadevno vprašanje z dne 19. 12. 1969: „Predmetni prostorni in funkcionalni načrt trenutnemu razvoju ne odgovarja več. Novi načrt bo zvezno ministrstvo za pouk lahko šele zasnovalo, ko bo določeno dokončno mesto za šolo in bo odvisno od tega, ali bo z ozirom na velikost gradbišča in šolsko tipično moč namestiti dve ustanovi. Po predložitvi predlaganega prostornega in funkcionalnega načrta se lahko takoj prične z načrtovanjem.“

Iz tehničnega vidika se lahko prične z gradbenimi deli približno pol-drugo leto po pričetku načrtovanja, pod pogojem, da bo na razpolago dovolj finančnih sredstev in se je lahko že pričelo s prednostnimi šolskimi zgradbami.“

Pod takimi pogoji je „zelena luč“ vsaj kar se tiče zagotovila bivšega gradbenega ministra zelo dvomljiva, in upamo, da bo sedanja vlada tej naši upravičeni težnji bolj naklonjena. Razpis natečaja in dano naročilo za izdelavo načrta sta vsekakor vidna znaka za to in želimo samo, da je slovenska gimnazija tudi na začetku vrstnega reda „načrta za izgradnjo šol“ prosvetnega ministrstva.

To je le ena težnja koroških Slovencev ob začetku novega šolskega leta.

Nič manjša ni druga, pravzaprav prvenstvena skrb. Nočemo ob tej priložnosti ponovno pisati o celotni naši šolski problematiki. Ne moremo pa molčati o nezadovoljivi rešitvi osnovnega šolskega vprašanja 50 let po plebiscitu, 25 let po koncu druge svetovne vojne, 15 let po podpisu Državne pogodbe in po desetletni izkušnji z manjšinjskim šolskim zakonom.

Dne 28. 9. 1920, neposredno pred plebiscitom, je koroški deželni zbor slovesno zagotovil, „da boče varovati narodno in jezikovno posebnost slovenskih državljanov in skrbeti za njih duhovni in gospodarski razvoj v isti meri kakor za nemške prebivalce dežele“.

Leta 1945 je s podobnim zagotovilom koroški deželni zbor ustanovil dvojezično šolo in jo zaveznikom prikazal kot vzor demokratične šolske ureditve.

Leta 1955 se je naša republika ob-

Mirovni pogovori na sedežu OZN

V New Yorku so se v torek na sedežu Organizacije združenih narodov začeli mirovni pogovori med Izraelom na eni in Egiptom ter Jordanijo na drugi strani. Pogovore vodi U Tantov posebni odposlanec za Srednji vzhod švedski diplomat Gunnar Jarring. Zastopniki treh držav so pokazali ob začetku pogovorov le malo optimizma. Živahna diplomatska dejavnost na Srednjem vzhodu traja še dalje, nasprotja med Arabci niso še razčiščena, palestinski komandosi pa še naprej napadajo izraelske postojanke. Svoj predlog glede miru na Srednjem vzhodu je predložil predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata senator Fulbright.

G. Jarring se je v torek pogovarjal najprej z izraelskim poslanikom pri Organizaciji združenih narodov Josefom Tekoahom, nato se je sestel z zastopnikom Egipta pri OZN Hasanom el Zaiyattom, nakar se je podal še k Abdelu Hamidu Scharafu, jordanskemu veleposlaniku v Washingtonu. Jarring je rekel, da je prepričan, da so države začele mirovne pogovore z namenom, da dosežejo končen mir v tem delu sveta ter izrazil upanje, da se bodo pogovori pozneje nadaljevali na ravni zunanjih ministrov. Izraelski zastopnik je rekel, da je mir na Srednjem vzhodu mogoče, če ga Arabci hočejo. Obrazložil je U Tantovem posebnem odposlancu osnovne principe izraelske pozicije. Hasan el Zaiyatt je potrdil, da je za Egipt prejšnji sles odpravi za rešitev nasprotja na Srednjem vzhodu resolucija Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov iz leta 1967.

Pred izraelskim parlamentom se je zunanji minister Abba Eban bolj pesimistično izrazil glede možnosti trajnega miru na tem področju sveta. Menil je, da kršenje premirja more negativno vplivati na mirovne pogovore na sedežu OZN v New Yorku. Kot je znano, Izrael krivi Egipt, da je kršil premirje. Menda so Egipčani postavili po premirju protiletalske rakete bliže k prekopu. V Kairu to zanikajo. Vso stvar pa preiskujejo tudi v Washingtonu, kjer se niso priključili trditvam iz Tel Aviva. Izraelska vlada pa trdi, da ima za kršitev premirja s strani Egipta dosti dokaznega materiala. Nekaj materiala so predali tudi že javnosti.

Izraelska vlada je konec tedna poslala amerškemu zunanjemu ministru posebno noto, v kateri je rečeno, da se Izrael ne bo umaknil za

meje, ki so veljale pred junijsko vojno leta 1967. V noti je postavljena tudi zahteva, da je treba natančno določiti naravo miru med Izraelom in arabskimi državami in določiti, da nobena država ne sme dovoliti uporabe svojega ozemlja za napade „neregularnih sil“. Ta del note je naperjen proti palestinskemu osvobodilnemu gibanju, ki bi mu bila s tem odvzeta baza.

V Kairu sta se Naser in jordanski kralj Husein dogovorila o potrebi skupnega nastopanja proti Izraelu. Iraške čete bodo še naprej ostale na jordanskem teritoriju, pravtako sta se predstavnika držav zedinila, da je treba ohraniti palestinsko osvobodilno gibanje. V Libanonu pa je prišlo te dni do spopada med Palestinci in „pronaserjevci“. Enotnost v arabskem svetu pa še molijo nasprotja med Egiptom in Irakom. V Kairu so obdolžili iraško vodstvo,

da kuje dobiček v krvi herojev. Znano je tudi, da je Irak bil proti premirju na bližnjem vzhodu. Palestinski komandosi so ta teden nadaljevali s svojimi akcijami proti Izraelu. Do hujših spopadov je prišlo ob sirsko-izraelski meji.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata senator Fulbright je izdal posebne predloge

Neuvrščene države so pripravljene

Na zasiedanju v Lusaki bo zastopana skoraj vsa Latinska Amerika; sicer iz Latinske Amerike v Lusako ne bodo prispeli šefi teh držav; zastopana bo le po opazovalcih. Vendar v diplomatskih krogih poudarjajo, da „zanimanje Latinske Amerike za neuvrščenost in razvoj v bistvu presega status opazovalca“. Razen Paragvaya mislijo poslati v Lusako opazovalce vse države Latinske Amerike.

Neuvrščene države bi lahko razdelili po geografskem principu na štiri dele: države Afrike, Latinske Amerike, Azije in zagovornike neuvrščenosti po drugih celinah. Vsem tem državam je več ali manj enaka socialna struktura. So države v razvoju in se borijo za neodvisnost na političnem in gospodarskem področju. De-

žave. Na zasiedanju v Lusaki bo zastopana skoraj vsa Latinska Amerika; sicer iz Latinske Amerike v Lusako ne bodo prispeli šefi teh držav; zastopana bo le po opazovalcih. Vendar v diplomatskih krogih poudarjajo, da „zanimanje Latinske Amerike za neuvrščenost in razvoj v bistvu presega status opazovalca“. Razen Paragvaya mislijo poslati v Lusako opazovalce vse države Latinske Amerike.

Neuvrščene države bi lahko razdelili po geografskem principu na štiri dele: države Afrike, Latinske Amerike, Azije in zagovornike neuvrščenosti po drugih celinah. Vsem tem državam je več ali manj enaka socialna struktura. So države v razvoju in se borijo za neodvisnost na političnem in gospodarskem področju. De-

otroških vrtcih v jubilejnem letu ne moremo pustiti, da ne bi opozorili na slovesno obljubo koroškega deželnege zbora pred 50 leti.

Pri tem pa se zavedamo, da moramo tudi sami strniti vse sile za svoj obstoj in razvoj ne samo, ker nas naravnost sili h temu država sama z nerazumljivo ozko interpretacijo svojih obveznosti iz državne pogodbe, ampak tudi iz spoznanja, da se je treba za dosego in obvarovanje pravice vsak dan znova boriti.

Zato hočemo sedaj ob začetku šolskega leta vsi, in sicer vsak po svojih močeh, skrbeti, da bo sleherni naš otrok prijavljen k dvojezičnemu pouku in na ta način pomagati v borbi za resnično demokratično šolsko ureditev in s tem posredno tudi za pravilno interpretacijo in izvedbo vseh zajamčenih določil v korist naše narodnostne skupnosti.

Rim odklonil predlog o nazivu slovenskih predstavnikov

Kot znano, so v Furlaniji Julijski krajini 7. julija letos izvedli volitve za nov deželni svet, v katerega sta bila izvoljena tudi dva Slovenci. Na prvi seji novega deželnega sveta, ki je bila 18. avgusta, so mandatarji izvolili za novega predsednika pokrajinskega sveta dr. Zanettija. Le-ta je po izvolitvi podal daljšo programsko izjavo, v kateri se je dotaknil tudi slovenske narodne skupnosti v deželi in naglasil, da se bo nova pokrajinska uprava posluževala, kjer bo potrebno osebja z znanjem slovenskega jezika, da bo tako lahko prišlo do neposrednega stika med upravo in slovenskim prebivalstvom. Dr. Zanetti je nadalje dejal, da bo pokrajinska uprava urgirala ustanovitev stolice inštituta za slovenski jezik in slovstvo ter inštituta za proučevanje zgodovine, kulture in izročil slovanskih narodov. Ob koncu je še zagotovil, da bo nova vlada tudi v bodoče subvencionirala Slovensko gledališče v Trstu, kot ji to nalaga obveza podpisanega dokumenta. V zvezi s šolstvom je še dodal, da bo vlada skrbela za izpopolnitev učnega osebja.

Novi deželni zbor je s pretežno večino na svoji seji sprejel tudi idejni osnutek dr. Draga Štoke, da bi spremenili dosedanj naziv slovenskih zastopnikov v deželnem svetu od „nosilci posebnih interesov“ v „predstavniki slovenske narodne manjšine“. Toda vlada v Rimu je ta sklep oziroma predlog odločno odklonila. S tem korakom je ponovno pokazala, da kljub dobri volji deželnega sveta ni pripravljena reševati vprašanja slovenske manjšine. Slovenski krogi, zlasti pa SKGZ je to novico z ogorčenjem vzela na znanje.

da kuje dobiček v krvi herojev. Znano je tudi, da je Irak bil proti premirju na bližnjem vzhodu. Palestinski komandosi so ta teden nadaljevali s svojimi akcijami proti Izraelu. Do hujših spopadov je prišlo ob sirsko-izraelski meji.

Predsednik zunanjepolitičnega odbora ameriškega senata senator Fulbright je izdal posebne predloge

za mir na Srednjem vzhodu. Osnova tem predlogom je resolucija Varnostnega sveta OZN iz leta 1967, ki predvideva umik izraelskih čel iz okupiranega ozemlja. Amerika naj bi s posebno pogodbo zagotovila Izraelu obstoj. Predlog so Arabci pozdravili, Izraelci so ga zavrnili. Nasprotja med Izraelom in ZDA gladi ameriški senator Murphy.

EGS napoveduje:

Upad gospodarske konjunktore

Evropa preživlja od lani naprej čas večajoče se gospodarske konjunktore. Le-ta je zadnje mesece zavzela tako buren razvoj, da so se praktično izjalovili vsi ukrepi in poizkusi, da bi jo obdržali v znosnih mejah in preprečili, da bi jo zamenjali gospodarska stagnacija in recesija, kot jih je Evropa doživljala med leti 1965 in 1968.

Ta kratak uvod je v bistvu povzetek stališča Evropske gospodarske skupnosti k gospodarskemu položaju v Evropi sredi leta 1970. Uvodoma v to stališče EGS trdi, da doživljajo njene članice letos gospodarsko ekspanzijo, kakršne od ustanovitve skupnosti še ni bilo. Ta ekspanzija čedalje bolj prerasča v inflacijske napetosti. Te in pa naglo naraščanje cen in zaslužkov presega vse dosedanje mere. Cene konsumnega blaga so v skupnosti tekom leta dni poskočile za nadaljnjih 5 odstotkov, čeprav so že lani narasle za 3 odstotke. Vendar pa niso narasle tako močno kot cene na področju investicij in investicijskega blaga. Sicer v tem pogledu tudi v skupnosti obstajajo razlike od dežele do dežele, toda inflacijska napetost med njimi ne dela razlik.

Inflacijska napetost tudi ne dela razlik med EGS in ostalimi evropskimi deželami. Spričo prepletlosti njihovih gospodarstev z onim v EGS naraščajo cene po vseh evropskih deželah. Zaradi tega postaja evropsko gospodarstvo nekam labilno. Ta labilnost je tem bolj nevarna, ker že nepričakovane nagle spremembe v eni sami državi na področju proizvodnje in zaposlitve lahko pretresejo celotni sistem evropskega gospodarstva.

S pojavljanjem inflacijskih tendenc na naraščajoči ravni vztrajajo gospodarskega razvoja. Čim dalj ne uspe preprečiti nadaljnega naraščanja cen, tem večja je nevarnost znatnih sprememb v razvoju sedanje konjunktore. Najbolj utegne od njih biti prizadeta EGS, kar sama poudarja s trditvijo, da jih bo kot celota veliko nagleje in veliko trše čutila kot v prejšnjih letih. Zato poudarja, da je sedaj njen najvažnejši cilj odprava inflacijskih tendenc, prekomernega povpraševanja in naraščanja dohodkov, skratka: restriktivni posegi v gospodarski razvoj, za kakršne se je med drugim odločila pred kratkim tudi avstrijska vlada, ko je zaradi prenapetosti proizvodnje in gradbene dejavnosti sklenila, da bo predvideni obseg letošnjih investicij omejila za 2 milijardi šilingov in jih rezervirala za prihodnje leto.

Podobnih restriktivnih ukrepov so se lotile tudi članice EGS. Toda do pričakovanih pozitivnih učinkov ti ukrepi doslej še niso privedli. Niso zadostovali, da bi zajezili ekspanzijo povpraševanja v mejah skupnosti v taki meri, da bi bila kolikor toliko v skladu s proizvodnjo in ponudbo. Nasprotno: spontane sile te ekspanzije so še naprej zelo živahne. Investicijske izdatke, ki so jih članice skupnosti koncem minulega leta za letos programirale z rastjo med 15 in 57 odstotkov, so medtem revidirale znatno navzgor namesto navzdol. Istočasno jim jeseni preti nadaljnji val porasta osebnih dohodkov delojemalcev, z njim pa tudi val nadaljnega naraščanja cen. Slednji tem bolj, ker podjetniki trdijo, da nadaljnega zvišanja mezd iz svojega niso več v stanju nositi. Spričo tega se v Bruslju bojijo, da jim bo v prihodnje kontrola nad razvojem gospodarske ekspanzije ušla še bolj iz rok, kot se je to že doslej zgodilo. Zato se v teh dneh odločajo za bolj drastične restriktivne ukrepe. Le-ti bodo poleg pričakovanih ad hoc ukrepov osredotočeni zlasti na dirgistična določila za sestavljanje državnih proračunov 1971 včlanjenih dežel. V koliko bo šestorici v Bruslju vse to pravočasno uspelo, je drugo vprašanje.

Celokupno vzeto gospodarski razvoj EGS meče svoje sence tudi na vse ostale evropske države in to toliko bolj, kolikor bolj je njihovo gospodarstvo povezano in vezano na gospodarstvo EGS. Naša država, ki je v svoji zunanji trgovini do 40 odstotkov vezana na EGS, spričo tega v prihodnje lahko pričakuje naraščanje gospodarskih težav.

(bl)

DRAVSKE ELEKTRARNE

Pri gradnji 9,6 km dolgega rova v Visokih Turah, ki ga delavci kopljejo za Avstrijske dravske elektrarne so pretekli četrtek dosegli dolžino 7000 metrov. Z gradnjo rova so pričeli 22. 5. 1969. V rov bodo napeljali del vode, ki se zbira na področju Wastlbaueralm-Galgenbichl ter jo uporabili za pogon turbin pri elektrarni Reißbeck-Kreuzack. Kopanje in izgradnjo rova mislijo končati prihodnje leto.

MEDNARODNI DUNAJSKI VELESEJEM

bo v dneh od 6. od 13. 9. predstavljal svetovno proizvodnjo

Več videti, bolje primerjati, ugodneje kupiti — to so očitne ugodnosti, ki jih nudi mednarodni velesejem na Dunaju, ki bo v dneh od 6. do 13. septembra s svojo 92. prireditvijo spet predstavljal svetovno proizvodnjo. Kajti daleč nad 4000 podjetij iz Avstrije in iz 34 tujih držav iz vseh delov sveta bo demonstriralo najnovejše dosežke in zmogljivosti raznih gospodarskih področij; okrog 250.000 blagovnih vzorcev si bodo obiskovalci lahko ogledali, primerjali, ocenjevali, da se potem pri nakupu morejo odločiti res le za najboljše kvaliteto blaga. Tako bo Dunaj s svojo sejemsko prireditvijo spet veliko izložbeno okno svetovnega gospodarstva — pomembno središče in stika-lišče med severom in jugom ter vzhodom in zahodom.

Avstrijo in njeno gospodarstvo bo na letošnjem jesenskem sejmu na Dunaju zastopalo skupno 2468 podjetij, od tega 1852 dunajskih ter 616 iz ostalih zveznih dežel, med njimi 42 iz Koroške. Skupaj 1221 razstavljavec pa bo predstavljalo na sejmu 2197 podjetij iz 34 tujih držav z vseh petih celin.

Mednarodni dunajski velesejem je največji univerzalni vzorčni sejem ne le v Avstriji, marveč sploh na območju držav članic EFTA. Razdeljen je na 25 strokovnih sejmov industrije, obrti in kmetijstva, tako da na vsakem področju nudi pregledno sliko, ki intereso olajša ogled ter mu posreduje temeljito informacijo. Da bi to preglednost sejemске prireditve še povečali, se je vodstvo odločilo za novo ureditev, po kateri bodo v bodoče posamezne stroke zastopane le še na pomladanskem in nekatere stroke le še na jesenskem sejmu. To velja še posebno za obširni sektor kmetijskih strojev, ki bodo od letošnjega sejma naprej razstavljeni samo na jesenskih prireditvah, ter sektor gradbenih strojev, ki jih bodo v bodoče demonstrirali na pomladanskih sejmih.

V okviru te koncentracije strok je bila za letošnji jesenski sejem bistveno razširjena razstava kmetijskih strojev, ki bo tokrat prirejena na površini 76.000 kvadratnih metrov ter bo obsegala okoli 150 podjetij, kar je največja tovrstna ponudba na dosedanjih razstavah v Avstriji. Poleg tega je bila urejena nova razstava vrtnarskega orodja, ki bo obsegala vse potrebščine za dom in vrt.

Prav tako bodo na jesenskem sejmu zastopani stroji za obdelavo kovin in umetnih snovi, medtem ko bo gradbene stroje, ki jih bodo v bodoče razstavljali le na pomladanskih sejmih, zamenjal poseben center gradbenega materiala.

Siroko področje kmetijstva bo poleg prikaza kmetijskih strojev in vrtnarskega orodja seveda obsegalo še razne druge razstave. V ta okvir spadajo posebna razstava z naslovom „Vabimo k mizi“, razstave živine [svinje, konji] in semen ter poučna razstava mineralnih gnojil; posebno mesto zavzema tudi tradicionalna vinska pokušnja.

Delavska zbornica bo tokrat pripravila posebno razstavo z naslovom „Nevarnosti okolja“, medtem ko bo trgovinska zbornica demonstrirala gospodarski pomen trgovine ter njene naloge pri oskrbi prebivalstva. Inštituti za gospodarsko pospeševanje bodo spet posredovali kolektivne razstave podjetij iz posameznih zveznih dežel, 20 tujih držav pa se bo predstavilo tudi že z uradnimi nacionalnimi razstavami.

Peti privez v Koprno

V Koprno so zgradili v najkrajšem času peti — 176 metrov dolg privez. Pri gradnji so se poslužili novega načina gradnje. Ob privezu so pa takoj začeli graditi nova skladišča za generalni tovor. Prejšnja leta so imeli v koprski luki, ki je v preteklih letih zadobila na pomenu, veliko skrbi v poletnih mesecih. Zdaj pravijo, da je konec „suhih“ mesecev. V teh avgustovskih dneh raztovorijo v koprski luki vsak dan po nekaj ladij. Prostor ob pomolih je dragocen ne samo zaradi tovara, ki ga pripeljejo ladje, temveč tudi zaradi ladij samih, ki se zadržujejo v pristanišču.

Z izgradnjo novega pomola se je dolžina operativne obale povečala na 846 metrov. Pomen tega priveza pa je veliko večji. Nanj je vezana namreč tudi graditev dodatnih tranzitnih skladišč na obali in položitev tirov tudi za 3. in 4. privez. Gradnja novega priveza je bila zelo težka. Strokovnjaki so naleteli na zelo neugodna tla. Zastavilo se jim je vprašanje, ali naj novi pomol gradijo na stari način ali pa

naj porabijo novo tehniko gradnje pomolov.

Tam, kjer se zdaj ob petem privezu v koprski luki ustavljajo ladje, je vse tako, kot ob podobnih pomolih. Čez betonsko ploščad so položili asfaltno prevleko. Pod to 176 metrov dolgo in več metrov široko betonsko ploščadjo pa je v morju pravzaprav osem velikih, iz jeklenega oboda sestavljenih, 30 metrov visokih stolpov. Te so pri gradnji sestavljali iz jeklenih zagatnic in nato ves stolp pravzaprav potisnili in zabili v morsko dno, da so prišli do trde podlage in se nekaj čez. Sredino tega stolpa so napolnili z zasipnim gradivom. Stolpe so nato povezali še z vmesnimi celicami, jeklene dele pa prepletli z žicami, po katerih kroži galvanski tok, ki preprečuje rjavenje jeklenih delov. Pri petem privezu so na ta način vgradili kar 2400 ton jeklenih delov. Na nosilne stolpe so potem položili betonsko ploščad. Na prostoru, ki so ga iztrgali morju, so takoj začeli z gradnjo skladišč. Površina novih skladišč pa bo znašala 10.000 kvadratnih metrov.

Slovenski izvoz

Po nedavno objavljenih podatkih o gibanju zunanje trgovine v juliju in v sedmih mesecih letošnjega leta je Slovenija v preteklem mesecu dosegla sicer največjo vrednost izvoza, ki jo je Slovenija kdaj izkazala v enem mesecu, kljub temu pa se je skupna vrednost sedemmesečnega izvoza v primerjavi z izvozom v enakem obdobju lanskega leta povečala le za 10,6 odstotka na 2103 milijone din. Celotni jugoslovanski izvoz se je v teh mesecih povečal za 19,6 odstotka, na 11.824 milijonov. Pretekla leta je Slovenija v povečanju izvoza vidno prednjačila. Njen delež v skupnem jugoslovanskem izvozu se je povečal od 16,9 odstotka v letih 1965 in 1966 na 18,6 odstotka v predlanskem in lanskem letu.

Letošnje nižje stopnjo naraščanja pripri-

sujejo zmanjšanemu izvozu živine in mesa iz Slovenije. Kmetijski izvoz iz Slovenije je bil zaradi tega letos v sedmih mesecih za 20 odstotkov manjši kakor lani, medtem ko se je v državnem merilu nekoliko popravil in se je povečal za 6 odstotkov. Razen tega so zmogljivosti za povečanje industrijske proizvodnje za izvoz marsikje izčrpane.

Razen tega so Sloveniji dosegli že precejšnjo stopnjo intenzivnosti proizvodnje za izvoz zlasti v primerjavi z ostalimi republikami in avtonomnimi pokrajinami. Izvoz iz ožje Srbije je znašal letos v sedmih mesecih 3343 milijona din in je bil za 34,4 odstotka večji kakor lani, izvoz iz Hrvaške 3387 milijonov (povečanje za 21,6 odstotka), iz Bosne in Hercegovine 1223 milijonov (povečanje za 27 odstotkov), iz Vojvodine 884 milijonov (zmanjšanje za 5,9 odstotka), iz Makedonije 635 milijonov (povečanje za 36,6 odstotka) iz Črne gore 157 milijonov (zmanjšanje za 19,1 odstotka in iz Kosovega 92 milijonov (zmanjšanje za 42,3 odstotka). Slovenija pa je kljub počasnejšemu naraščanju letos še vedno daleč pred ostalimi republikami glede izvoza, ki odpade na prebivalca. Po letošnjih sedemmesečnih podatkih je znašal izvoz, ki odpade povprečno na prebivalca: v Sloveniji 1230 din, v Hrvaški 770 din, v ožji Srbiji 660 din, v Vojvodini 400 din, v Bosni in Hercegovini 330 din, v Črni gori 290 din in v Kosovu 76 din.

POŠIROKEM SVETU

BUKARESTA — Ob romunskem državnem prazniku, 26-letnici osvoboditve so bile v glavnem mestu in po vsej državi velike manifestacije. V glavnem mestu je bila 3 urna vojaška parada, v kateri je sodelovalo več kot 10.000 ljudi. Na osrednji tribuni, ki so jo postavili na enem izmed največjih trgov prestolnice, so bili najvišji romunski partijski in državni funkcionarji pod vodstvom generalnega sekretarja partije in predsednika državnega sveta Nikolae Ceausesca. Za državni praznik so sprejeli v Bukarešti tudi čestitke iz Kitajske.

SPLIT — Zadnje dni je ob jadranski obali in na otokih izbruhnilo več požarov, ki neusmiljeno uničujejo že tako in tako skromno rastlinstvo. V zadnjih dneh je na območju dubrovniške občine gorelo na 21 krajih. Požari niso uničevali le borovice, ampak tudi vinograde. Na Hrvaškem pogori vsako leto več gozdnih površin. Lani je 129 večjih požarov uničilo skoraj 3000 ha sredozemskega gozda. Po mnenju strokovnjakov je letošnja škoda zaradi gozdnih požarov, čeprav „sezona požarov“ še ni mimo, večja kot lani v vsem letu.

NEW DELHI. — Indija bo prepovedala vse sovjetske publikacije, na katerih so napačno začrtane meje Indije, je sporočil pred nedavnim vladni predstavnik v New Delhiju. Gre za to, da so se v nekih sovjetskih publikacijah pojavili zemljevidi, na katerih je videti, da je približno 50 tisoč kvadratnih kilometrov indijskega ozemlja v okviru Sovjetske zveze.

TOKIO. — Po podatkih je najmanj 16 ljudi izgubilo življenje, 7 jih je izginilo, 268 pa jih je poškodovanih v tajfunu „Anite“, ki je divjal preko južne Japonske. Na svoji poti je tajfun poplaval ali poškodoval 55.800 hiš, nad 114.700 ljudi pa je ostalo brez strehe.

WASHINGTON. — Združene države Amerike bodo kambaški vladi za fizikalno leto 1970-71 dale eno milijardo šilingov vojaške pomoči. To je sporočilo zunanje ministrstvo v Washingtonu. Vojaška pomoč je posledica Nixonove odločitve. Za ta denar bodo v deželo poslali predvsem orožje.

ATENE. — Pretekli teden je na neki postaji podzemeljske železnice, ki povezuje Atene s Pirejem, eksplodirala bomba. To je prva eksplozija bombe po bombnih atentatih lanskega avgusta v Atenah, ki jih je izvršila protirežimska skupina „Demokratska obramba“.

STOCKHOLM. — Predsednik švedske vlade Olaf Palme se je v ponedeljek sestel v Arviki na južnem Švedskem z zahodnonemškimi kanclerjem Brandtom in avstrijskim predsednikom vlade Kreiskyjem. Razgovorov treh socialdemokratskih predsednikov vlad se je udeležil tudi predsednik bonske socialdemokratske parlamentarne skupine Herbert Wehner.

MOSKVA. — Uradno so sporočili, da je sovjetsko letalo „antej-22“, ki je peljalo pomoč v Peru, 18. julija strmoglavilo v Severni Atlantik, 22 potnikov in članov posadke je izgubilo življenje. Z letalom so potovali tudi člani sovjetske medicinske ekipe, ki naj bi pomagala prebivalcem Peruja.

KÖBENHAVN. — Medaljo Nielsa Bohra je letos dobil zahodnonemški fizik Werner Karl Heisenberg z inštituta Max Planck v Münchnu. Odlikovanje podeljuje vsaka tri leta v spomin na danskega fizika Bohra, enega od očetov sodobne jedrske fizike.

DAR ES SALAAM. — Portugalski oblastniki v Mozambiku nadaljujejo veliko vojaško ofenzivo proti uporniškim enotam fronte osvoboditve Mozambika (FRELIMO). V te boje na osvobojenem ozemlju Mozambika je Portugalska poslala 35.000 vojakov. Voditelji osvobodilnega gibanja so sporočili, da imajo portugalski kolonialisti velike izgube, ki pa jih seveda ne priznavajo.

TIVAT. — Letališče Tivat bo odprto za javni promet 1. aprila prihodnjega leta. Do zdaj so končali vsa zemeljska dela, do konca leta pa bodo zgradili vzletišče. Do 1. aprila bodo morali montirati naprave za nočno vzletenje in pristajanje, radijsko-navigacijsko opremo, postaviti prvi del pristaniškega poslopja in urediti parkirni prostor.

LONDON. — „Divje stavke“ znova groze britanski avtomobilski industriji. Ob koncu tedna je več kot 15.000 delavcev avtomobilske industrije že stavkalo ali „počasneje delalo“. Delavci ne poslušajo sindikalnih funkcionarjev in se sami organizirajo. Zahtevajo povišanje plač.

Nemci in Slovenci na Koroškem

Nacionalna zavest na Koroškem v drugi polovici 19. stoletja

Univerzitetni asistent A. Moritsch je pred kratkim objavil v *Österreichische Osthefte* daljšo razpravo o nacionalni problematiki na Koroškem v drugi polovici 19. stoletja. Razprava je izšla tudi v sepeřratu. Moritsch, univerzitetni asistent na dunajski univerzi, bo razpravo prebral na mednarodnem zasedanju zgodovinarjev v Moskvi. Študija je nekak pregled literature, ki obstaja o tej problematiki. Vendar se je avtor potrudil in vnesel v svojo razpravo nekaj novih in bistvenih pogledov. Na germanizacijo koroških Slovencev gleda predvsem iz gospodarskih vidikov. Ovrednoti tudi slovenski in nemški nacionalizem na Koroškem.

Uvodoma opozori Moritsch bralca na razpravo Zwitterja, Grafenauerja, Pleterskega in Wutteja. Kar se tiče faktov, pravi, da tem delom ni več kaj dodati, kritizira pa preliano interpretacijo teh faktov. Po vrsti obravnava potem jezikovno mejo, ljudska štetja, geografski položaj Koroške, koroško gospodarsko problematiko v drugi polovici 19. stoletja, začetek nacionalne zavesti koroških Slovencev ter ustrezno gibanje na nemški strani ter nato preide na partijske grupacije ter preko njih k vrednotenju nemškega in slovenskega nacionalizma.

Na podlagi ljudskih štetij nakaže avtor prodor germanizacijskega to-

ka na južno Koroško. Jezikovna meja se je začela majati s pričetkom 19. stoletja. Že prej pa se je v slovenskem predelu dežele zasidrala nemška gornja plast. V drugi polovici 18. stoletja pa je to nemško gornjo plast okrepilo še nastajajoče kapitalistično meščanstvo, uradništvo ter inteligenca. Prodor nemščine so pospeševali v 19. stoletju prevozniki in rokedelci, ki so največkrat obvladali oba jezika. Iz urbanističnih centrov, ki so svoj nemški karakter še utrjevali, so bili germanizirani veliki deli slovenskega etničnega ozemlja. Štetje leta 1910 je pokazalo, da je močna germanizacija zajela prebivalce ob glav-

nih prometnih žilah in ob jezikovni meji ter prebivalce industrijskih in tujskoprometnih središč. Razvoj je pospeševala še različna kmečka gospodarska struktura na Koroškem ter odvisnost slovenskega proizvajalca od nemških industrijskih središč in mest. Iz gospodarskih razlogov se je slovenski prebivalec odločil za učenje nemščine.

Moritsch ugotavlja, da je razmema majhna industrializacija dežele preprečila nastanek slovenskega proletarijata, ki bi mogel krepiti hrbet slovenskemu malomeščanstvu.

Slovensko nacionalno gibanje, ki se je začelo kot kulturno gibanje, se v teku let ni moglo tako razviti, kot v drugih predelih monarhije. Slovenski liberalizem na Koroškem je bil le epizoda. A. Moritsch poudarja, da so se Slovenci ponovno izrekli proti delitvi dežele, vendar pa so želeli razdelitev okrožij po nacionalnosti (Kavčič in Kranjc). Einspielerjevemu Notranjeavstrijskemu konceptu, ki je prišel do izraza v Mariborskem slovenskem nacionalnem programu, so se takoj uprli koroški Nemci, ker bi bili v novi upravni enoti v manjšini. Do slovensko-nemškega nasprotja je na Koroškem prišlo šele v sedemdesetih letih 19. stoletja, pravi avtor. Razvoj v nemškem taboru v habsburški monarhiji je našel zastopnike Koroške na levem, nemško-nacionalnem krilu.

Kot J. Pleterski pravi tudi A. Moritsch, da so se na Koroškem začele vedno bolj ujemati socialne, svetovnonazorske in nacionalne komponente. "Liberalno je pomenilo tudi nemško, medtem ko se je klerikalno vedno bolj istovetilo s slovensko. Poleg razširjenega znanja nemškega jezika, sugestivne moči nemške kulture, okoliščini, da so bila skoraj vsa industrijska podjetja v rokah Nemcev in še drugih številnih faktorjev, ki so pospeševali asimilacijo, je gotovo tudi ekstremno klerikalna usmeritev koroške slovenske stranke prispevala k temu, da je najprej šibko dvojezično meščanstvo v mestih in potem tudi pomeščanjen element na deželi, predvsem učitelji in slednjič celo premožnejši kmetje prestopilo v liberalni nemški tabor." Zadnja desetletja monarhije so stala v znamenju nacionalnih

Poskusi na osnovnih šolah

Na Koroškem bodo s pričetkom šolskega leta začeli z različnimi eksperimenti na nekaterih ljudskih šolah. Tako bodo na primer na posameznih ljudskih šolah uvedli pouk angleščine že v tretjem razredu. Dosedaj na ljudskih šolah sploh niso poučevali tujih jezikov. Seveda je pri tem treba izvesti razne privatne šole in liceje, kjer se poučuje ali v tujem jeziku, ali pa je tuj jezik učni predmet. Angleščino naj bi približali otroku v sproščeni obliki. Otrok pa naj bi se posluževal angleškega jezika v direktnem govoru, torej kot občevalnega sredstva.

V St. Gertraudi v Labodski dolini bodo uvedli splošno srednjo stopnjo za deset- do štirinajstletne. Preko strokovne diferenciacije v matematiki, angleščini in nemščini in z individualizacijo pouka v vseh predmetih upajo zvišati zmogljivosti vseh učencev in znižati osip. V ospredju pa stoji tudi socialni aspekt. Iz tega okraja namreč le malo deset- do štirinajstletnih prestopi na višje šole. S posebno ureditvijo hočejo dvigniti število šolarjev, ki prestopijo na višje šole.

Podoben eksperiment nameravajo izvesti tudi v gornjekoroškem trgu Obervellach. Tu so že preteklo leto uvedli programiran pouk, ki ga mislijo, ker se je dobro obnesel, nadaljevati tudi naslednja leta. Pred nedavnim je šolar tega zavoda na tekmovanju iz matematike na Dunaju odlično odrezal. Vsa prizadevanja pa gredo v smer, da bi vsej mladini na Koroškem omogočili enakovredno šolanje. Koroška v tem prizadevanju ne stoji osamljena; splošna šolska reforma, ki se trenutno pripravlja v Avstriji teži v isto smer. Vladna stranka pa je svoje gledanje na avstrijsko šolstvo izrekla že v svojem šolskem programu.

bojev, ki so jih vodila razna društva.

O posebnosti koroškega nacionalizma piše Moritsch: "Če je ostala slovenska nacionalna zavest na Koroškem vselej zakoreninjena v avstrijski državni miselnosti v smislu večnacionalne habsburške monarhije na podlagi katoliške vere, tako je postavila nemška nacionalna zavest "ljudske interese" polagoma pred državne interese in se začela vedno bolj čutiti kot predstraža

jugovzhodu nemškega jezikovnega ozemlja in kot varovalec polti proti Trstu in si tako svojila neko zavest nacionalnega poslanstva. Kmečki, defenzivni način nacionalne zavesti koroških Slovencev z majhnim spoštovanjem slovenskega pismenega jezika je določal tudi ideološka sredstva svojega zatiranja po nemškem meščanstvem in zato kvalitetno drugovrstnem nacionalizmu. Nagnjenje k učenju nemškega jezika, ki je izviralo iz kmečkega praktičnega mišljenja koristnosti, so vrednotili kot "naklonjenost nemščini" v kulturnem in političnem oziru. Ko je slednjič nacionalna orientacija povsem obvladala politično mišljenje, so odkrili za to prebivalstvo, ki ga je nacionalno težko opredeliti, nadomestni narod "vindišarji", ki sam nima lasnega pismenega jezika in je na tem, da se zgubi v nemški naciji."

Avtor je zabeležil, da je majhna razširjenost slovenskega nacionalizma obvarovala leta 1920 deželo pred delitvijo. Politična sredstva, ki so bila uporabljena pri tem (mišljen je plebiscit) z nemške strani na Koroškem, pa da še danes negativno vplivajo na kulturnem področju manjšine. To se kaže po mnenju pisca na šolskem področju, kjer se le malo prebivalcev, ki še govorijo slovenske dialekte, odloči naučiti se tudi pismene slovenščine.

KULTURNE DROBTINE

● V Velikovcu razstavljata v "Mali galeriji" Gisbert Hoke in Rudolf Kodl. Razstavo, ki ostane odprta do 21. septembra, je otvoril velikovski župan Hosp.

● Robert Stolz, znani avstrijski komponist, je v torek obhajal svoj 90. rojstni dan. Stolz se je rodil v Grazu. Oče in mati sta mu omogočila prve korake v svet glasbe. Komponist je postal zlasti po svojih operetnih melodijah. Napisal je preko 50 operet. Skladatelj je skomponiral tudi preko 1200 posmi, popevk, valčkov in okoli 100 filmskih melodij. Za muziko v filmu "Spring-Parade" je dobil oskarja. Stolz vsako leto napiše tudi melodije za dunajsko drsalno revijo. Komponist je bil imenovan ob svojem 90. rojstnem dnevu za častnega meščana Dunaja.

● V Ohridu so se pretekli teden začel 5. seminar o makedonskem jeziku in kulturi. Sodelujejo približno 100 slavistov iz Jugoslavije, ZDA, Kanade in številnih evropskih držav. Profesorji skopske univerze so pripravili 25 predavanj s področja lingvistike, književnosti in zgodovine makedonskega naroda.

● 500 španskih umetnikov se je odločno uprlo politiki funkcionarjev na tem področju. Niso hoteli sodelovati na veliki nacionalni razstavi. Protestirali so tudi proti temu, da se ne smejo organizirati v strokovni organizaciji.

● Ob koncu letošnje sezone bo v Beo-

gradu ponovna filmska prireditev "Festival festivalov". Gre za filmski festival, na katerem se prikazujejo filmi, ki so bili kjerkoli nagradjeni, seveda prvenstveno na najpomembnejših filmskih festivalih v Benetkah, Cannesu, Berlinu, Moskvi itd. Za letošnji "Festival festivalov" v Beogradu je značilno to, da se ga bo udeležila cela vrsta zelo znanih ljudi iz raznih predelov Evrope, kot na primer Sartre in Malraux iz Francije, Moravia, Pasolini, Rossellini in nekateri drugi iz Italije, iz Sovjetske zveze pa so se je že najavil pesnik Jevtušenko.

● Sovjetski režiser Tarkovski je začel snemati nov film znanstveno fantastike "Solaris" po istoimenski noveli poljskega avtorja Stanislava Lema. V filmu gre predvsem za odnos človeka do skrivnosti, ki jih spozna v vesolju.

● Nedavno je slovenski violinist profesor Rok Klopčič v Celovcu posnel dve predavanji o stavnihi violinistih na prehodu v program celotno avstrijsko radijsko o iz 19. v 20. stoletje. Predavanji je sprejelo mrežje.

● Pri mestni knjižnici v Mariboru bodo jeseni odprli tako imenovano izposojevalnico slik, ki bo prva tovrstna ustanova v Jugoslaviji, medtem ko so marsikje drugod v svetu to zamisel uresničili že pred leti. Izposojevalnica bo izposojala na dom že uokvirjene likovne umetnine, in sicer najdalj za dva meseca.

TO NE SVETINA

34

ga je popadel. Pobral je grudo zmrznjene zemlje in mu jo vrgel v hrbet, obenem pa je zarjul:

"Streljaj! Norec!"

Tedaj se je Primož zdrnil, stresel z glavo in se vrnil. Pritisnil je in obsul nastopajoče z dolgim rafalom podolž in počez. Ko je odložil orožje, da bi premenjal cev, ki je žarela, mu je pot zalival oči. Čudni občutek pa je izginil. Bosanec in Vojko sta streljala po njih zagrizeno, hladno in hitro. Zaustavili so jih. Zdaj Nemci niso več brezglavo jurili, bili so presenečeni. Uredili so vrste in branilce obkoljevali iz spoštljive razdalje. Primož se je boril mirno in brez strahu. Municija je kopnela. "Kar naprej, gospodje Nemci, izvolite!" je mrmral med zobmi in pošiljal kratke rafale na čelade, ki so kukale iz snega in izza dreves.

"Zdaj pa umik!" je naznanil Keča, ko je uvidel da jim bodo presekali pot, po kateri se je izmuznila četa.

"Kar umaknite se! Jaz se ne umaknem! Pustite mi bombe, tu se bom boril do zadnjega!" je vpil Primož, ko je zamenjal nabojnico. Prejšnja slabost se je vrnila. Bolno mu je drhtelo telo pod udarci orožja. Premagal je strah nezanih daljav, odšel bo s stopinjami vetra. Nekaj pa jih bo potegnil s seboj na dno. Čimveč jih mora ubiti, da se bo četa z ranjenci laže umaknila.

"Ne nori!" je vpil nanj vodnik nestrpno.

Vojko in pomočnik sta se že odplazila in sta bila že spodaj na gazi, ko sta se Keča in Primož še vedno prepirala. "Nehaj in umakni se, ali veš, kaj je povelje?" je vpil Keča sredi streljanja.

Nemci so spremenili taktiko. Obsuli so koto s topovskim ognjem in se nevarnim strelcem niso približevali. Odločili so se, da jih bodo z daljave uničili. Na drugi strani pa so že prodirali v gozd.

"Jaz sem sam svoje povelje," je vpil Primož. "Odložil sem se, da jih počakam."

To je bil Bosanec dovolj, skočil je iz svojega zaklona v Primoževga. "Navaden anarhist si! Pogini trma, če hočeš, toda mi rabimo strojnico!"

Zgrabil je Primoža s svojimi medvedjimi rokami za vrat in ga potegnil v svoj zaklon. Nato ga je nekaj metrov vlekel za sabo kot vrečo, potem pa ga je spustil. Streznil se je. Skozi vrišč izstrelkov sta preskakovala ozemlje in srečno dosegla položaje. Vsi skupaj so tekli po gazi naprej na sosednje pobočje. Tam jih je ujela ploha svinčenk. Sapa jim je pohajala in hotelo jih je razgnati. Komaj so utonili v goščavi, jih je napadla skupina z boka, ki je vpila za njimi: "Stojte, banditi! Roke kvišku!" Povzpeli so se na gozdni hrbet, po katerem so se umikale enote. Z vrha so usekali po Nemcih. Omagani so popadali v sneg in streljali na slepo toliko časa, da so prišli do sape.

"Ne daj se goniti sovražniku brez strela," jih je učil Orlov. Potem so se v miru umikali. Nemci so še deset minut tolkli na greben, s katerega so bili napadeni, ker so sumili da so se strelci tudi to pot potajili.

Na Jamniku pa je divjal boj. V gozdu nad vasjo so nalteli na četo. Orlov je razširil roke od veselja, ko jih je zagledal. Tudi borci so jih pozdravljali. Četa je bila v rezervi, obenem pa je varovala ozemlje, da jim ne bi sovražnik udaril v hrbet in jim preprečil umik na Jelovico. Oni pa so šli mimo vseh naravnost k veliki, košati smreki, podobni dežniku, pod katero sta čemerno čepela Nande in njegov pomočnik. Kuhar je iz žepov postregel zadnji tobakov drobir in zavijal. Primož je ošinil skupino borcev na položaju. Pogrešil je Ano. Kuharjev čemerni obraz ga je začudil, zato se je obregnil vanj.

"Kaj se držiš, Nande? Kakor da ti je kura kruh snedla."

"Saj mi ga je. Pa ne samo meni, tudi vam," se je kisló nakremžil kuhar. Vsi širije so zavili pod smreko.

UKANA

PRVA KNJIGA

"Ti si tisti, ki je ubijal lastovke. Daj roko!" je dejal kaplan. "Nisem." Kaplan je udaril. "Nisem." Znova je speklo. "Ti si ubijal lastovke," je dejal kaplan pred celim razredom. V zadnji klopi pa je dekle, ki ga je zatožilo, tiščalo glavo v tla. S krikom pogoltno ptice se je v bližini razpočila granata. Oplazil ga je vroč puh.

"Kako bi opral svojo krivdo? Najbolje bi bilo umreti. Lahko se bo poslovil od vseh zavrženih dni. Vse, kar je bilo lepega v njegovem življenju, je bilo kot svetloben utrinek v temi. Svetloba, ki potuje in ugasne." Tako grozno samega se je počutil in tako šibkega.

Bele postave so se z vseh strani bližale kakor sence. Vse več jih je bilo, on pa je slonel na orožju, jih stekleno gledal in čakal, da bi prišle blizu.

"Primož, udari!" je siknil Vojko, ki je iskal oficirja med tistimi zadaj, ki bodo gonili naprej. Videti je bilo, da so Nemci dobili občutek, da je kota prazna. Bosanec se je ob pogledu na množico Nemcev, ki so se usipali iz gozda, zgrozil, in puška se mu je tresla kot še nikoli. Strah je premagal tako, da je ves čas preklinjal, kot bi molil. Nekajkrat se je dvignil in se uzrl po Primožu. Prepričan je bil, da ta ne mara streljati, ker čaka. Polem pa je dojel, da je z njim nekaj narobe in da bodo Nemci kmalu preblizu. Bes

Lep uspeh šentvidskih pevcev

Po opravljenem delu po navadi napravimo pregled in primerjavo, če je to, kar smo storili, bilo koristno in upravičeno, da to delo tudi nadaljujemo. Tako bi vsekakor storil vsak trezen trgovec ali obrtnik. Toda v tem poročilu je beseda o kulturnem delu, ki ga je v letoš. tujski sezoni opravil pevski zbor Slovenskega prosvetnega društva „Danica“ v Št. Vidu v Podjunju. Če bi v tem primeru pregledali računico, bi vsekakor pokazala, da kulturno delo ni donosno in da je pri nas povsem odvisno od požrtvovalnosti slehernega posameznika. Kajti čas, ki ga prebijejo naši pevci na pevskih vajah, na poteh na posamezne prireditve in gostovanja, je neplačljiv. Za tako delo je treba veliko žrtvovati, žrtvuje pa le tisti, ki nekaj ljubi in spoštuje. Naši pevci brez dvoma ljubijo našo besedo in pesem, ki jo gojijo in širijo med ljudstvom. Vemo, da je pesem najmočnejšo izrazno sredstvo koroških Slovencev in da tudi najbolj prepričljivo predstavlja našo kulturo. Vemo pa tudi to, da z njo požanjemo vedno največ uspeha.

Zato je treba šentvidskemu pevskemu zboru zdaj, ko je v bistvu že opravil svoje kulturno poslanstvo s tem, da je našo pesem predstavil neštetim gostom-tujcem, ki so letos prišli na letovanje v naše kraje, izraziti vse priznanje in pohvalo. In to tako vsaki posamezni pevki in pevcu, zlasti pa neumornemu zborovodji Hanziju Kežarju.

Ko pišemo to poročilo, pa mislimo tudi na vse ostale zборе, ki so nastopali v okviru tujske prometne kulturne prireditve ali na samostojnih koncertih in tako predstavili našo pesem pripadnikom drugih narodov. S tem so posredno doprinesli velik delež k zblizovanju med narodi, hkrati pa tudi k ugledu slovenske koroške pesmi v svetu. Mi vemo, da nekateri tem nastopom sledijo z drugimi občutki, zato je tembolj potrebno, da tujci zvedo,

da na Koroškem živimo tudi Slovenci.

O posameznih nastopih šentvidskega pevskega zbora smo v našem listu že poročali, danes naj omenimo le še koncerta v Št. Primožu pri Voglu 9. avgusta in pri Tedlu na Žamanjah 19. avgusta. S

tem so šentvidski pevci dosegli res lep uspeh in prepričani smo, da bodo tudi v prihodnji poletni sezoni nastopali na prireditvah, namenjenim tujcem in tako spet izvedli veliko kulturno poslanstvo. Pevcem in zborovodji še enkrat iskreno čestitamo.

PONOVO HUDA NEURJA NA KOROŠKEM

Komaj štirinajst dni zatem, ko so po naših krajih in drugih predelih naše države divjale nevihte, smo v preteklih dneh ponovno doživeli huda neurja, katere so Koroško močno prizadela ter poleg velike gmotne škode terjala tudi eno človeško žrtve.

Nevihte in močni nalivi so predvsem divjali v okolici Celovca, Št. Vida ob Glini, Trga in Rožni dolini. Ogromne vodne mase so v trenutku prestopile bregove rek in potokov

ter preplavila več področij, tako, da so nekateri kraji bili popolnoma odrezani od sveta. K sreči pa so hudi nalivi kmalu ponehali in se je kritično stanje hitro zboljšalo. Vendar je gmotna škoda, katero so nevihte oziroma poplave tokrat povzročile, večja, kot so domnevali. K temu je pripomogla tudi strela, ki je povzročila več požarov. Razumljivo, da je v teh dneh bil najbolj prizadet cestni promet, saj so ceste bile povsem preplavljene, zasuete z naplavljenjo zemljo ali spodkopane. Tako je zvezna cesta 17 pri Porečah bila zasuta in je zaradi tega promet na cesti bil nekaj časa prekinjen. Tudi cesta na južni obali Vrbskega jezera je na več mestih bila preplavljena in se je zaradi tega promet odvijal po železniški progi. Medtem ko se je stanje povsod že normaliziralo, je cesta v Medvedji dol še zaprta.

Kot smo že zapisali, je neurje tudi tokrat terjalo človeško življenje in sicer 61 letnega zidarja Jožefa Stojfa s Tibič v občini Šmarten nad Tholico. Nesrečnika je deroča voda tibiškega poloka potegnila za sabo iz katere se ni mogel več rešiti. Njegovega trupla, katero je voda verjetno odnesla v Vrbsko jezero, doslej še niso našli.

BRANČA VAS PRI BILČOVSVU

Veselo poročno slavje smo obhajali v nedeljo 23. avgusta, ko sta si v domači župni cerkvi v Bilčovsu podala roki k trajni zakonski zvezi nevesta Irmija Boštjančič pd. Kovačeva v Branči vasi in ženin Hanzij Müller pd. Kovačev v Podsinji vasi. Cerkvene obrede je opravil domači župnik gospod Leopold Kassl. Bilčovski mešani pevski zbor, čigar članica je tudi nevesta, je cerkveno slovesnost še oplešal s svojim petjem. Nato so se svatje podali v Miklavževo gostilno, kjer se je pričelo veselo slavje. Godba iz Slovenjega Plajberka je poskrbela, da so se mladi pari prav veselo vrteli. Naša lepa pesem je donela ves večer in mu dajala slovesno razpoloženje. Omeniti moramo, da je nevesta Irmija bila od svojih šolskih let naprej stalno vnetja pevka in igralca našega prosvetnega društva „Bilka“. Zato ji gre posebna zahvala s prošnjo, da bi tudi še v prihodnosti pomagala pri našem prosvetnem delu. Poznamo Irmijo tudi kot nastavljenko v naši zadrugi, kjer je v ljudo in korektno vršila svojo dolžnost tako v Hranilnici in posojilnici kot tudi v blagovnem prometu. Njej in njenemu soprogu želimo mnogo veselja in sreče v njunem novem stanju. Njun naraščaj pa naj bi vzrastle tako, da bo dajal in ohranjal čast in zvestobo sedanjim vzorom Kovačeve hiše.

RAZPIS

Kmetijska šola v Podravljah razpisuje vpis učencev v prvi in drugi letnik za šolsko leto 1970-71.

V prvi letnik se lahko vpišejo učenci, ki so uspešno zaključili osnovno šolo in so stari najmanj 16 let.

Pogoj za vpis v drugi letnik je uspešno zaključen prvi letnik kmetijske šole v Podravljah ali katerekoli druge kmetijske šole.

Pouk na šoli prične 4. novembra 1970.

Prošnje za sprejem je treba nasloviti do najpozneje 20. oktobra 1970 na naslov: Kmetijska šola, 9241 Podravlje - Förderlach.

Vsa potrebna pojasnila se dobijo pri ravnateljstvu šole v Podravljah ali na sedežih Slovenske kmečke zveze in Kmečke gošpodarske zveze v Celovcu.

Ravnateljstvo

PARTIZANSKA GROBIŠČA NA KOROŠKEM Sveče

Sredi Roža zapadno od Bistrice leži vas Sveče. Na tamkajšnjem pokopališču so pokopana trupla enajstih borcev za svobodo, partizanov in aktivistov Osvobodilne fronte.

Tam počivajo narodni heroj Matija Verdnik-Tomaž, ki je bil februarja 1944 ranjen v spopadu z Nemci in je dva dni pozneje umrl na posledicah zastrupitve, ter brata Aleksander in Ivan Cero, padla 2. 5. oziroma 25. 11. 1944 na Rutah pri Bistrici. Poleg treh domačih partizanov počiva na pokopališču še pet nepoznatih borcev, ki so padli v boju z nacistično policijo v okolici Bistrice in Sveče.

V skupnem grobu s partizani ležijo tudi trupla domačih aktivistov, Aleša Einspielerja, Florijana Križnarja in Valentina Schwarzza, ki so bili žrtve zabrtne uboja, katerega je 5. 5. 1944 zagrešil gestapovec Rath.

Na grobišču protifašističnih borcev je domače Slovensko prosvetno društvo „Kočna“ z denarjem, zbranim v posebni nabiralni akciji, 24. oktobra 1948 postavilo lep spomenik. Grobišče je vsa leta vzorno negovano. Na spomenik v Svečah je tudi mestni odbor zveze borcev na Jesenicah vzdal bakreno ploščo v spomin narodnemu heroju z napisom: „Slava sinu domovine prvoborcu, narodnemu heroju Matiji Verdniku-Tomažu“.

KOT ŽRTVE SO PADLI V BORBI ZA NASI

Študentski seminar

Kot smo že poročali v prejšnji številki našega lista, je Klub slovenskih študentov na Dunaju pripravil za začetek septembra počilniški seminar. Zborovanje slovenskih študentov se bo pričelo v petek 4. septembra ob 10. uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Najprej bodo študentje razpravljali o „Nacionalnosti in nacionalni zavesti“. Uvodni referat bo prebral Štefan Pinter. Po programu sodeč bo že ta referat privedel do večje diskusije. Osnovne misli referata so po napovedanem programu sledeče: kakšno funkcijo ima manjšina v zaplankani, provincialni koroški družbi, oziroma zakaj se ravno na Koroškem javlja nacionalizem v svoji ekstremni obliki, zakaj obstaja na Koroškem še vedno prikrit fašizem; predavatelj misli obravnavati pot od nastajanja narodov

do nastanka nacionalizma, manjvrednostni čut in njegov nastanek, pomen jezika in problem dvojezičnosti ter socialni faktor v nacionalnem vprašanju.

O „Problemu vzgoje“ bo spregovoril Vinko Wieser, študent psihologije. Nakazati misli razne vrste avtoritet, razčleniti avtoritarni karakter in se dotakniti problema spolnosti v sklopu vzgoje in pomena neprisliljene vzgoje. M. Messner pa bo podal zaključke iz referata „Problem vzgoje“ in razpravljala o „Mladini in nacionalni vzgoji“. V tej zvezi se bo bavil z vzgojnimi institucijami, s posebnostmi slovenskih vzgojnih institucij, s sredstvi, ki jih uporabljajo naše vzgojne institucije pri vzgoji mladih ljudi, o nacionalni vzgoji v sklopu občne neprislilne vzgoje; ob koncu pa misli referirati še o prevrednotenju pojma nacionalnosti oziroma nacionalne zavesti. Če bo čas dopuščal, se mislijo študentje še razgovarjati o „Ekonomske izkoriščanju manjšine ob primeru tovarne ‚Gorenje‘ v Pliberku“. S tem bi na seminar vnesli nadvse aktualno problematiko, ki že nekaj časa zanima koroško javnost, predvsem pa prebivalce Podjune. Materiala za tako diskusijo je na pretek in bi bilo res na mestu, da bi enkrat nadrobno razčlenili problematiko poročanja v tej zadevi. Prišli bi verjetno do koristnih spoznanj. Spominu koroškega plebiscita pa bo posvečen satirični kabaret „50 let tolerance“.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec - Borovlje.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Kje je menaža, kuhar?“ je vprašal Keča.
 „Ni je in je ne bo.“
 „Kakšna je to organizacija? Megli se mi pred očmi. Lačen sem, da bi požrl volka,“ je negodoval Keča.
 „Saj ga boš, jutri na Jelovici,“ ga je zavrnil Vojko.
 Kuhar pa je dodal: „Bo kar zdravo zate, da kakšen dan ali dva prezračiš svoje nenasitno drobno.“
 Bosanec se je razjezil, grdo pogledal in zaklel.
 „Intendant in presiti terenci naj si ga prezračijo! Ti mi ga zračiš dan za dnem že nekaj tednov s svojimi gospodskimi porcijami.“

Čeprav se je Primož rad udeležil medsebojnega zbadanja, je preganjalo čas, tokrat ni posegel vmes. Občutje, ki se ga je polotilo na poti, ga je zastrupljalo. Vedno iste misli so se mu dramile in vrtinčile kakor zmedena štrna brez konca. Ne da bi kar koli rekel, je prislonil strojnico k drevesu, vzela nož in si narezal smrekovih vej, jih nametala na kopnjavo in sedel. Potem se je trudno zastrmel skozi veje v nebo, ki je temnelo. Zaželel si je noči in samote. „Strah me je negotovosti,“ je mislil. Ko se je spet Ana vrnila v njegove misli, pa si je dejal: „Sedaj je, kar je. Bili sta dve poti, ki sta se razšli, že preden sta se srečali. Midva stojiva vsak na svojem bregu.“

Tudi Vojko in Keča sta narezala veje. „Kaj pa ta čepi tu kakor moker pes v cerkvi?“ se je obregnil Keča v kuštravega kmeta s preplašenim pogledom.

„Saj lahko. Skregala sva se. Kar imam las na glavi, mi je žal, da sem ga vzel za pomočnika. Če se ne bi zavzel zanj, bi ga švabi trikrat ustrelili, naši pa dvakrat. Moja kuhalnica ga je rešila. Tako je, če je človek predober in če gleda na sovaščana. Res, doro lupi krompir in tudi zjutraj hitro zakuri, toda danes ga je polomil za vse. Ne odpustim mu do smrti, in če bo preživel vojno, bom razbojnal to sra-

moto po vsem Bohinju,“ je dejal Nande in jezno pobliskoval z očmi.

Njegove besede so padale kakor udarci, da je njegov pomočnik kar lezel skupaj in bi se najraje pogreznil v zemljo.

„Rad bi se vam prikupil, fantje, in vas presenetil. Saj veste, da star lisjak naprej ovoha slabo vreme. Ko so zjutraj zapeli mitraljezi, sem že vedel, da je to posna pesem k novemu letu. Med bojem sem skočil še v zadnjo hišo h gospodinji in jo preprosil, da mi je posodila vrečko koruzne moke. Dala jo je, čast našim hribovskim ženam, in poštenjaku verjela, da jo bo vrnil. Kot zaklad sem jo nesel v grapo, kjer so čakali z ranjenci. Sam sem jo nesel, ko smo se umikali na Jamnik, Janez pa je nosil kotel. Ker pa je neroda po vejah zvonil in klical Nemce, sva zamenjala. Kmalu so nas z nasprotnega brega pozdravili švabi. Mi v dir skozi grmovje. Ko pa smo se v globeli ustavili, sem ga vprašal, kje ima moko. Moke ni bilo nikjer, madona bog, izgovarjal se je, da mu jo je vzela veja. To vas vprašam, fantje, od kdaj jemljejo veje moko? Vrgel jo je, ko so dumdumke zapokale okoli ušes, da bi rešil svojo preležano rit. Gnal sem ga nazaj po moko. Malo je manjkalo, da naju niso ujeli švabi. No, zdaj smo brez moke, pa se čudite, zakaj sem pust in čemerem, pa še Jelovica pred nami in krvav žulj imam na podplatu. No, ali naj bom vesel, Primož?“ je hotel zdramiti mitraljezca iz zamaknjenosti.

Primož je kuharja na pol poslušal. Vedel je, da nekaj drugega riše skrbi v njegov razorani obraz. Da je to nekaj, česar kuhar nikoli ne pove, vendar pa sluti kakor žival nevihto ali nesrečo. Izbral si je moko, da bi prikri svoj strah in da bi tudi druge odvrnil od razmišljanja, kaj bo jutri. Zato ga je podprl, da ima prav in da se upravičeno jezi. Kuharju je bilo všeč, da je Primož pritrtil. Mitralježčevim besedam je verjel bolj kot komandantovim in komisarjevim. Do funk-

cionarjev je imel pomisleke, ker je moral vedno le poslušati. Izvzemal je le Svaruna, v katerega je brezmejno zaupal, in tudi Krilino, ki ga je imel rad.

Zdaj, ko ni bilo teh dveh, se je bal za brigado. Kadar koli se je ozrl v skalnato, z gozdom poraslo Jelovico, je pomislil na Nemce, kaj bo, če bi jim vrgli en sam bataljon v hrbet, drugi pa bi jih čakali na obronkih. Jutri lahko doživijo pokolj kot na Žirovskem vrhu. Tega pa kuhar, ki je bil dva dni zakopan v gnoju, ni mogel pozabiti. Zato ni maral misliti na jutrišnji dan in je od te skrbi odvrčal tudi druge. Zato je pritegnil mitraljezcu:

„Primož, poglej! Včasih smo za košček kruha, ki ga je kdo vzel kolektivno, človeka streljali. Sam sem bil zraven. In to takrat, ko nas je bilo še malo. Danes, ko smo velika vojska, pa ti mečejo kar vreče moke v grapo. Kolektiv naj odloči, kaj bomo napravili z njimi!“

Tudi Primožovo žalost je sedaj pregnala Nandelova moka.

„Partija naj ga obravnava!“ je predlagal Vojko. „Saj res,“ je pritrtil kuhar. „Obravnavali ga bomo. Le kaj sem mislil, ko sem ga predlagal za v stranko.“

Nenadoma se je Primož začel na vse grlo smejeti: „O, moka, Nande in partija. Jutri zjutraj namesto zajtrka skličemo sestanek in obravnavali bomo moko. Najedli se bomo besed in pozabili bomo, da smo lačni.“ Potem so se tudi oni trije začeli smejeti kakor nori, najbolj pa je vreščal kuhar.

Njihovo krohotanje je odmevalo po položaju, da so se borci radovedno ozirali, kaj imajo pod smreko.

Kuharjev pomočnik Janez jih je s tesnobo poslušal. Pol leta je bil že v brigadi, doma je pustil majhno gorsko kmetijo, ženo in štiri otroke, od katerih zadnji še ni shodil. Vozil je hrano v gozdove, dokler mu niso prišli na sled. Potem

BISTRICA PRI ČRNI

V nedeljo 16. avgusta 1970 je v Bistrici pri Črni bila za koroške Slovence velika proslava. Ob petindvajsetletnici svobode in zmage nad fašizmom, so odkrili spomenik, ki je posvečen I. Konferenci koroških političnih in vojaških protifašističnih delavcev, katero je vodil 12. maja 1943 Okrožni komitej KPS za Koroško z inž. Pavlom Žavcarjem-Matjažem na čelu.

Na tej zgodovinski konferenci, ki je bila skrita v zavetju gozdov Bele peči (takrat so jo zaradi konspiracije imenovali „Smrekovska konferenca“), so bile podane smernice za nadaljnjo delo na Koroškem, pregledano delo dotedanje aktivnosti koroških partizanov in razdeljene politične naloge raznim partizanskim aktivistom in vojaškim voditeljem. Na tej konferenci je bila napisana tudi brzojavka maršalu Titu, v kateri so se mu koroški antifašistični borci zahvalili za modro in dosledno vodstvo zaslužjenih narodov Jugoslavije ter izrazili globoko zadoščenje, da so tudi koroški Slovenci lahko vključeni v organiziran boj proti nacistični Nemčiji.

Proslave na Jezevem, kjer je bil postavljen spomenik, se je udeležila množica. Saj so se na spominskem kraju, kjer cesta povezuje Mežiško in Logarsko dolino, srečali najstarejši partizanski borci. Med njimi tudi generalmajor Franc Poglajen,

partizansko Janez Kranjc, katerega koroški Slovenci poznamo iz zgodovine prvih partizanskih strelav 16. avgusta 1942 v Robežu pod malim Obirjem.

Spomenik je odkril inž. Pavle Žavcar-Matjaž, ki je predtem imel daljši slavnostni govor, v katerem se je spominjal junaških borb in padlih borcev za svobodo. V tej uspešni borbi pa je inž. Pavle Žavcar-Matjaž prispeval veliko požrtvovalnosti, s katero se je priljubil in pridobil spoštovanje med koroškimi partizani, saj je bil med njimi

Razstava cvetja

V Celovcu so v četrtek na sejmskem razstavišču odprli razstavo cvetja, na kateri sodelujejo mestne občine Dunaj, Graz, Trst, Ljubljana in Celovec. Razstavo so pripravili ob zasedanju mestnih direktorjev, ki so odgovorni za mestne nasade in vrtove. Celovski podžupan dr. Hans Rommauch je na posebni tiskovni konferenci nakazal prizadevanja glavnega mesta, da ohrani mestne parke in nasade v najboljšem redu. V vignetnem in poletnem času za parke mestne občine skrbi kar 106 delavcev. Razstava cvetja bo trajala do 1. septembra.

od prvega dne organiziranega partizanstva na Koroškem do zmagovitega konca.

Proslava oziroma odkritje spomenika je bilo v okviru 14. Koroškega turističnega tedna in so se je udeležili tudi bivši partizanski borci iz avstrijske Koroške, med njimi predsednik Zveze koroških partizanov Karl Prušnik-Gašper, kot soudeleženec zgodovinske Belopeške konference. Poleg številnih predstavnikov iz kulturnega in političnega življenja v Sloveniji, se je odkritja udeležil tudi predsednik skupščine SRS Sergej Kraigher.

Po odkritju spomenika v Bistrici so se udeleženci podali v Črno, kjer so si ogledali razstavo predmetov, ki so jih pod skrbnim in vztrajnim vodstvom izdelali otroci-invalidi. Zatem so si še ogledali povorko, ki je predstavljala starodavno delo kmečkega prebivalstva.

Črna na Koroškem je udeležencem ob odkritju partizanskega spomenika nudila res vrsto nepozabnih doživetij. Predvsem pa smo hvaležni bivši borci partizanski krajevni organizaciji Združenja borcev NOV Črna na Koroškem, zlasti njenemu predsedniku Alešu Mrdavičiču ter tajniku Mirku Janežu, ki sta izkazala tovariško pozornost vsem udeležencem iz zamejske Koroške. Zato je srečanje bilo prisrčno in lepo. Razen tega pa nas veže težka, a slavna zgodovina boja proti skupnemu sovražniku — nemškemu fašizmu. Veže pa nas tudi stalno prisotna težnja ter prizadevanje za zблиžanje naših skupnih kulturnih in gospodarskih interesov ter utrjevanje prijateljstva med narodi sosedi.

JURIJ M. TRUNK — STOLETNIK

REV. GEORGE M. THORP
249 LINDEN STREET
SAN FRANCISCO 2, CALIF.

9. 8. 69

V torek 1. septembra 1970 bo Jurij M. Trunk dopolnil 100 let svojega življenja. Ob njegovem 100. rojstnem dnevu smo mu v našem listu posvetili nekaj vrstic, v katerih smo nanizali le nekatere izmed številnih postaj, ki jih je jubilat prehodil v svojem burnem življenju in ki pri tem nikdar ni zanikal svoje narodnosti; nasprotno: v zgodovini koroških Slovencev si je s svojim delom za slovenski živelj ustvaril trajen spomenik.

Našemu uredništvu je postal po objavi članka pri srčno pozdrave, ki jih objavljamo z iskreno željo, da bi še dolgo ostal čil in zdrav.

Dragi rojčaki =
St. 34. St. V. doba 9. 2. Jan
Vizore jubilej -- "A. Objektivo."
Me veseli, da ste objavili.
Prilagam: 500 sl. urodništva
za 1/2 litra
Pozdravlja vas
J.M. Trunk

Objava gimnazije

SPREJEMNI IZPITI na Državni gimnaziji za Slovence ob jesenskem terminu bodo v torek, dne 15. septembra 1970, s pričetkom ob 8. uri. Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo. Izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti tele dokumente:

1. rojstni list
2. dokaz avstrijskega državljanstva
3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole.

Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

**Ravnatelj:
Dr. Pavle Zabltnik**

IZLET NA TRIGLAV

Slovensko planinsko društvo v Celovcu je sredi avgusta pripravilo izlet na Triglav. Čeprav je ob začetku bilo precej interesentov za hojo na Triglav, se je 14. avgusta znašlo na Ljubelju le 10 ljudi, ki niso omagali doma za pečko, ali bolje rečeno, doma ob kakem jezeru. Pa se je Triglav odmikal še tem. Hudo je namreč, če med potjo omaga avto. Še huji pa je, če v slovenskem turističnem centru na Bledu nehajo delati že ob drugi uri popoldne vsi mehaniki. Sreča pa je bila tudi tem brodolomcem mila. Nazadnje so sebe in avto spravili do Rudnega polja. Od tam naprej pomagajo le dobre noge. Medtem, ko se je prva skupina že odpočivala v Vodnikova koči na Velem polju, se je morala „zaščita“ še boriti z dežjem in temo.

Po več ali manj dobro prestani

noči — koča je bila namreč nabito polna in je morala večina spati kar na golih deskah — so slovenski planinci s Koroške in takti, ki se jim prištevajo, odrinili na pot. Pa kaj, že po prvih metrih so morali navezati tovariša, ki se mu je motilo. Po kratkem počitku v koči „Planika“ pod Triglavom je bilo treba naprej. Prej pa so se odvijale še razprave, ali gredo vsi kolektivno na Triglav ali ne. Nazadnje pa se je zadnji dal prepričati, da je neprimerno, če funkcionar društva ne bi splezal na vrh, pa če se mu še tako moti. Predsednik Slovenskega planinskega društva je vzel omahljivca v navezo in že je šlo po dobro zaznamovani stezi navzgor. Izkazalo se je, da so stare kosti še najboljše, kajti prvi je bil na Triglavu 72-letni Miha Baumgartner iz St. Jakoba, ki je to pot prvič in zadnjič hodil menda pred 44 leti. Z njim je bil tedaj, kot tudi sedaj, njegov malo mlajši prijatelj Miklaučič. Na vrhu Triglava je planince obsula najprej megla. Pa jo je veter hitro razpihal. Nekateri so iskali v daljavi koroške gore, drugi so imeli veliko opravka s tem, da so se vpisali v spominsko knjigo in prišli do zaželenega pečata. To na Triglavu ni majhna reč, saj vlada na vrhu pogosto gneča kot pri Figovcu v Ljubljani. Fotografiji so morali priti tudi na svoj račun.

Ker se je nekaterim silno mudilo domov, so se udeleženci izleta še isti dan podali nazaj na Rudno polje, kjer so prišli ravno še pravočasno, da so mogli občudovati srnjaka, ki ga je ustrelil vsekakor petični gost iz Italije.

OBJAVA

Zveza koroških partizanov bo v prvi polovici oktobra — v času trgatve — priredila izlet v okolico Maribora.

Interesenti za ta izlet se naj pismeno prijavijo do 20. septembra 1970 na naslov Zveze koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10/1. Prijavite se pa lahko tudi po telefonu št.: (0 42 22) 85 6 24 ali pa (0 42 22) 79 11 99.

Odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

je odšel z bataljonom v brigado. Njihovo vedenje ga je plašilo. Ni jih razumel. Ves dan je samo čakal, kdaj bodo Nemci predrli obrambo in jih pobili. Misli je na ženo in otroke, ki bodo ostali sami. Ob takih prilikah je bil Nandetu hvaležen, da ga je vzel v kuhinjo. In potem ta prekleta moka. Sam ni vedel, kdaj je ni bilo več na hrbtu. Zdaj, ko so se tako kruto norčevali, mu je bilo, kot da je obsojen na smrt. V grlu ga je tiščalo, in ni dosti manjkalo, da ni na glas zajokal. Pa ni mogel. Le oči so mu postale rdeče in vlažne.

„Pa naj me ustrelje zavoljo moke. Nešteto voz sem zvozil v hosto, zgubil pa en ‚žakeljč‘! Boste pa skrbeli za otroke!“ Več ni mogel spraviti iz sebe.

„Primož je takoj spoznal, da je Janez vzel za res, zato ga je potolažil: „Beži no, jaz te bom zagovarjal. Moka, ki si jo izgubil, je bila usmrajna in grenka. Kdo bi le jedel sok iz nje? Katera ženska pa bi Nandetu posodila kaj dobrega?“

Zdaj se je Nande še bolj zakrohotal, Janez pa je domel, da gre za nekaj drugega, za kaj, pa mu ni bilo jasno.

Smeh je privabil Orlova. Prešerno krohotanje sredi zaskrbljenih obrazov in lačnih želodcev je delovalo nenavadno tudi nanj. Strah, ki ga nihče ni maral priznati, je potuhnjeno ždel v očeh ljudi in se prenašal naprej brez besed.

„No, fantje, kaj se tako krohotate? Ali mislite, da boste s smehom pognali švabe v dolino?“

Janez se je komandirja ustrašil, ker se je bal, da bo zadeva z moko prišla na dan. Oglasil se je Vojko:

„Nandeta imamo v paci. Varovali smo ga na umiku. Za hvaležnost pa nam je zasmodil kosilo.“

Tudi Orlov se je moral smejati, ko se je jezljivi kuhar spet začel usajati in zbadati Kečo. Še nekaj se jih je pridružilo gruči pod smreko. Mrak je predel štrene v drevju in

boj je ponehaval. Nemci in partizani so uredili svoje sile in se pripravljali na jutrišnji dan.

„Daj, Blažič, zagodi za večerjo!“ je ukazal komandir harmonikarju. Ta je brž odvezal nahrbtnik in privlekel na dan harmoniko, s katero je še pred leti igral po svatbah in zabavljaj ljudi in sebe. Tudi na vojno ni mogel brez nje, varoval jo je bolj kot puško. Blažič si je pomaknil kapo na oči, sedel na kuharjev kotel in s prsti pobožal gumbe. „Kakšno pa?“ je vprašal. „Takšno, kot se spodobi za našo uspešno borbo.“

V tihi večer se je razlegla po sneženih planjavah vihrava, borbena pesem. Zaplavala je prek robov samotnih grap in gozdov. Dosegla je partizane na položajih in jim segla v srce. Iz gozda je prihital Fazan in surovo zarjovel: „Kdo igra in izdaja položaje? Dal ga bom vojnemu sodišču. Tišina!“ Blažiču so utrpile roke in harmonika je utihnila. Orlov je vstal in se razkoračil. „Mi igramo. Naša četa!“ Divje je pogledal Fazana. Potem pa se obrnil k harmonikarju in mu ukazal: „Igraj naprej, Blažič!“ Fazanu pa je dejal: „Ti pa povej sodišču, da je to naša municija in večerja!“

Namestnik se ni maral prepirati z Orlovom. Dejal je samo: „Dobro, zagovarjali se boste drugje.“ Nato je jezen odšel in tuhtal, kako bi se maščeval Orlovu, ki mu kvarti težko priborjeno avtoriteto.

Z nočjo je sovražnik izgubil stik z brigado. Kolone borcev so tonile druga za drugo v zavetje gozdov. Po samotnih, strmih poteh so se vzpenjali na Jelovico, ki je odpirala svoje naročje, kakor dobra mati vrata svojim sinovom.

Nemci so kmalu spoznali, da ni več sovražnika, ki bi ga do jutra lahko obkolili in zmleli naslednjega dne. Šele pod večer so v dolino pripeljali dva težka topova. Ta dva sta zarjavela v noč. Streljanje pa se je slišalo, kot da lajata dva psa v luno.

22

Brigada se je umikala vse globlje na Jelovico. Lačne kolone borcev so šle kar naprej skozi noč v strmine. Včasih je zahrzal konj, zazvenelo orožje, spremljali so jih vzdihni utrujenosti in bolečine. Ranjenice so nosili s seboj, zato so streljali s topovi. Granate so frtatele prek njih s šumom nočnih plic in besno udarjale v skale in vrhove drevja. Kolone niso zadeli. Votle eksplozije in bliski rdeče žolte svetlobe so se vrstile zdaj desno, zdaj levo, za njimi in pred njimi. Pot je postajala vsa težja in bolj strma ter nastlana z ledenim kamenjem. Tu so padali, kleli, toda vztrajali in lezli naprej. Kot zablodeli potnik v puščavi oaze, da bi si zmočil žejne ustne z vodo, tako so oni čakali, da bodo prišli pod streho in na toplo. Toda pobočje je bilo temno in še neskončno visoko. Neopazno so minevale ure.

Ana je z brigadnim sanitetnim osebjem spremljala ranjenice. Oči so ji mrliško sijale in roke so ji brezvoljno visele ob telesu. Sedaj, ko ni bilo nikogar ob njej, razen kurirja Tinčka, ki se je brez zavesti zibal na nosilih, se je počutila majhno in nepomembno. Prah laži, ki so ji ga nasuli v oči Nemci, je izmivala voda resnice. Svet je dobival nejasno podobo, ki sta jo risala trpljenje in bolečina, prav nič podobno predstavam mladostne neizkušenosti in poleti neugnanih dekliskih želja.

Težko sivo nebo je padlo na vršičke smrek.

Pod vrhom je zavel veter. Oster mraz je rezal v oči in stiskal pljuča. V ustih se je nabirala grenkoba, ki so jo preganjali s snegom. Noči ni bilo konca. Borce so vznemirjali vzdihni, tožbe in kletev. Globlje v gozdu jim je tema polnila oči, prijemal se jih je spanec. Šele na vrhu so se oddahnili. Daleč spodaj v dolini pa so še vedno rjovel topovi. Nemci so streljali na slepo. Granate so zdaj padale daleč od njih,

Nekoč je živel rdeča ribica, ki si je silno želela, da bi postala zlata. Plavala je iz reke v reko. Težko ji je bilo pri srcu, ker je bila samo navadna, majhna in nič kaj vidna ribica. Celo velike in pošastne ribe, ki so mahale z dolgimi plavutmi in včasih odprle svoje velike gobce, je niso opazile. „Oh, ko bi bila zlata, iz čistega, suhega zlata!“ je potihoma prosila veliko reko. A reka je šumela dalje in ji ni hotela odgovoriti. Kako pa naj bi ji bila tudi odgovorila, ko se je pogovarjala samo z velikimi ribami in z obrežji.

No, nekega dne je čisto po naključju prišel na breg star, že skoro čisto oslepel ribič. Prepeval si je žalostno melodijo in si želel, da bi obogatel — bil je namreč strašno reven — in da bi tudi on udobno živel vedno čisto na samem in neopažen, prav tako kot rdeča ribica.

Ker ni skoro nič več videl, je potapljal kar prazen trnek v vodo. Cele dneve je tako ponavadi čakal, da se bo zgodil čudež, da bo kaj ugriznilo. Plutovina pa je valovila na vodi in velike ribe so se široko smejale: „Oh,

Vrag na žagi

Na neki žagi noben pomočnik ni več hotel stopiti v službo. Vsakogar, kdor je bil čez noč ostal na žagi, so našli zjutraj mrtvega.

Nekega dne pride spet mlad fant mimo in povpraša po delu. Mojster pa ni hotel, da bi še kak človek prišel na žago v smrt. Zato mu je povedal, zakaj ga ne more sprejeti. Pomočnik pa se je le zasmel in izjavil, da se ne boji. Zato si hoče celo zadevo najprej ogledati. Mojster ga je torej sprejel in čez dan je novi pomočnik pridno delal. Zvečer je ostal na žagi in si začel urejevati svoj prostor. Ni trajalo dolgo, pa je prišel vrag. Mladi žagar je ravno tolkel orehe in se ni pustil motiti. Vrag je to videl in je tudi hotel nekaj orehov imeti. Fant je segel v žep in vtaknil vragu kamen v usta. Zdaj je vrag grizel in grizel, kamna pa ni mogel razgristi. Zato je pomočnika vprašal, če so vsi orehi tako trdi. Pomočnik mu je smeje odgovoril:

„Kaj neki, le tvoji zobje so pretopi. Hočem ti jih malo pripiliti, da boš mogel orehe zgristi!“

Vragu se je to zdelo pametno. Zato je privolil, da mu je pritrtil pomočnik glavo v skobelnik. Pomočnik pa je glavo tako pritrtil, da je minilo vragu vse veselje. Ko mu je potem še začel piliti zobe, je vrag stokal in vpil. Prosil je, naj ga izpusti na prosto, toda žagar je pilil veselo naprej. Ko je vrag končno pri svojih bolečinah obljubil, da nikdar več ne bo prišel na žago, ga je pomočnik izpustil. Z največjo naglico je izginil.

Od tedaj naprej se nobenemu na žagi ni nič več zgodilo.

Vladimir Gajšek

Cena za zlato ribico

kako je neumen ta stavec. Pa nas res ne bo nikdar ujel!“ Pri tem so se poigravale s trnikom, mahale z velikimi repi in se celo z glavami zaletavale v trnek, tako da je plutovina na vodi vzvalovila... Tedaj je stari ribič sunkovito potegnil... in spet nič! Kakšno razočaranje. In reke so si pripovedovale: „Res, kaj tako neumnega še nismo doživele!“

Tedaj se je rdeča ribica opogumila in se odločila, da rajši umre. „Če ne morem biti zlata, pa je že bolje, da me ni več!“ si je mislila. In je trdno zagrabila v trnek starega oslepelega ribiča. A glej čudo vseh čudes! Nenadoma je začutila, kako se spreminja, kako se strjuje v čisto zlato! In res, ko jo je ribič potegnil iz vode, je ujel ribico iz čistega suhega zlata. Samemu sebi ni verjel. Nataknil si je roževinasta očala in se čudil in čudil.

„Oh, prodal jo bom, to zlato ribico,“ je rekel. „In poslej bom živel udobno in mirno.“

„Oh, ne, nikar ne stori tega! Prosim, nikar!“ je vzkliknila ribica iz čistega suhega rumenega zlata.

„Oho, kaj pa je zdaj to?“ se je znova začudil ribič in skoro bi se zmedel. „Nikdar še nisem slišal, da bi ribe govorile. Še posebno ne tako majhne.“

Odnesel je ribico v kočjo in si jo dolgo ogledoval. „Kako si lepa in nežna!“ jo je občudoval. „Odneseš te bom najboljšemu draguljarju v mesto, naj te oceni. Ampak prodal te ne bom, ganila si me. Saj tako lepe ribice nima nihče v našem mestu, na cellem svetu ne!“

Ko je draguljar videl ribico iz čistega suhega zlata, je hitro poklical še vse druge draguljarje v mesto. Vsi skupaj so rekli, da

kaj tako lepega še niso videli. In so se odločili, da bodo zlato ribico ukradli, staremu ribiču pa bi dali le pozlačeno ribico iz navadnega železa. A tudi stari ribič je bil prekanjen. „Nak, ne boste me, mrhe, saj vas že dobro poznam! Kujete si denarce na tuj račun,“ si je zamrmral, vzel zlato ribico in odšel domov.

Seveda je ribica iz čistega suhega zlata slutila, kaj se bo zgodilo. Zato je prosila: „Deni me v vodo! Rada bi plavala in mahala z repkom in plavutmi!“

In res, ko jo je stari ribič vrgel v vodo, je ribica zaplavala, se zaletavala v stene največjega kozarca in bila srečna. Tudi ribič je bil srečen, ker je zlata ribica zares oživila.

Kak dan kasneje so prišli draguljarji s strašnim stražnikom in rekli: „Vrni nam ribico iz čistega zlata!“ Stavec se je spet začudil in rekel: „Kako naj vam kaj vrnem, saj sem jaz ujel ribico iz čistega zlata!“

„Če je ne vrnete,“ je hladno ukazal stražnik, „se bomo pogovarjali drugače!“ In si je zavihal strašne brke pod koničasti nos.

Tedaj je stari ribič pokazal na veselo in srečno ribico, ki je plavala v kozarcu, in dejal: „Tukaj plava moja zlata ribica!“

„Kaj? K-a-a-a-j?“ se je začudil stražnik in brki so se mu kar naježili. Draguljarji pa so presenečeno buljili v kozarec in niti niso prišli do besede... Potem so iskali ribico iz suhega čistega rumenega zlata, a je niso našli. Stari ribič pa se je od srca smejal njihovim požrešni neumni lakomnosti! „Saj to je čisto navadna zlata ribica!“

Za ta dogodek so zvedele tudi velike ribe v reki, in zavistno so se pripravile. Žal jim je že bilo, da niso one zgrabile za prazen trnek. Celo reka je začela bolj pomenljivo in močneje šumljati o velikem uspehu male ribice, na koncu pa se je zaupala morju: „Res, to je naša rodbinska čast; in vsi smo ponosni nanjo!“

Zlata ribica pa je medtem plavala v največjem kozarcu in ribič jo je veselo opazoval, si prepeval stare pesmice in predel kot kak star maček. Tako se je izpolnila sreča dveh malih in nepomembnih bitij.

ZAKAJ PA SI STRAHOPETEC

Na dvorišče so pripeljali visoko naložen voz snopja. Kure, race in gosi so od vseh koncev pritekale na dvorišče in se zakadile pod voz. Od snopja je viselo nekaj klasov pšenice. To klasje bi rada vsaka žival dosegla in izluščila iz njega zlatorumena zrna. Zanje ni boljše poslastice od pšeničnega zrna.

Kure so visoko odskakovale od tal. Počepnile so, se zagnale z nogami kvišku, stegnile so vratove in si pri tem pomagale s peruti. Race so kar naprej žlubodrale in so tudi skušale odskočiti. Največ uspeha so imele s svojimi vratovi gosi.

Pri tem delu sta bila zelo nesrečna petelinčka Mali in Veliki. Malemu je tiste dni komaj odpadel puh okrog grebena. Čeprav je bil živahen in okreten, je skakal okrog samo nekje pri tleh. Petelinček Veliki je bil dvakrat večji od Malega, odrasli kuri pa je kljub temu segal z glavo komaj do repa. Telo je imel na visokih nogah. Kolena so mu bila strašansko debela. Tudi Veliki se je odganjal od tal, klasja pa seveda ni dosegel. Tako sta Mali in Veliki hodila okrog voza in sta se skušala prisliniti h kuri, k žlubodravi raci ali gosi. Vendar teh dveh prisklednikov nihče ni maral.

Zdelo se je, da ne bosta dobila nič za pod zob, ko nenadoma stara gos ujame klas. A bila je preveč požrešna. Stisnila ga je tako močno, da je eno zrno zajadrilo v loku k Malemu in Velikemu. Debelo zlatorumeno zrno je padlo med njiju. Oba sta skočila, da bi ga pohrustala. Mali bi sedaj seveda bil prikrajšan, če se ne bi domislil ukane. Kriknil je Velikemu:

„Riuril!“

V kurjem jeziku pomeni to „kača“.

Storkljač Veliki se je v strahu odrinil v zrak in si skušal pri tem pomagati s kilavimi peruti. Medtem ko je bil Veliki v zraku, je Mali zrno pobral, ga hitro požrl in stekel v živo mejo. Ko je veliki bil spet na tleh, je ukano spoznal. Ubral jo je z dolgimi skoki za Malim. Toda v živo ograjo ni mogel, ker je bil prevelik. Mali si je na varnem podrgnil s krempljem po kljuno in počakal, da Veliki odide. Rekel mu je:

„Kuriku-riki-aaj!“, kar pomeni v kurjem jeziku: „Zakaj pa si strahopetec!“

Pastirček

Kaj pa ti vriskaš, Meni ovčice
kaj pa ti piskaš, so tovaršice,
mladi pastirček večje jaz sreče
svojim ovcam? tu ne poznam.

Kaj bi ne vriskal, Čreda se pase,
kaj bi ne piskal? radostne glase
Zato piščalko ptice v grmovju
svojo imam. mi žvrgole.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA —

kar je bilo znamenje, da so se Nemci zmotili o smeri umikala

Kolona je šla naprej pijana od gladi in upanja. Temna ravan jih je sprejela vase. Kurir Tinček, ki ga je Ana obvezala in je bila vso pot ob njem, je grozno trpel. Vso dolgo pot ga je žejalo in peklo v prsih, kakor bi mu živa žerjavica ležala v telesu. Kadar so počivali, je sedla k njemu in mu dajala piti po kapljicah grenko kavo. Vso noč je bledele. Včasih je doumela skriti smisel njegovih besed. Govoril je o domu, o fantih in o nekem psu, ki ga je hotel popasti. Ko se mu je za trenutek povrnila zavest, mu je dala spet piti, pa jo je vprašal, kdo je in kam gredo. Povedala mu je in ga vprašala, če ga hudo boli. „Žge, žge tako, da me bo prežgalo.“ Potem se je spet izgubil. Ko je čez kakšno uro prišel zopet k sebi, je vprašal po Primožu, ker mu je ta obljubil, da ga bo vzel za pomočnika k žarcu. Potem je bledele o pismu za bataljonski štab. Tolažila ga je, da bo kmalu v bolnici, kjer mu bodo vzeli železo iz prsi. Ni ji verjel in govoril je, da bo umrl. Držala ga je za roke in solze so ji tekale po licih. Zazdelo se ji je, da jo bo resničnost zgnela v nič z njeno nalogo vred. Ob vsem, kar je videla, se ji je njeno življenje zdelo brez smisla.

Nato je prišlo povelje, da je konec počitka. Vzdignili so Tinčka, in zazibal se je na nosilnici, oviti s šotorskim krlom. Hodila je za njim, ves spreved, ki se je spustil v kolono, je bil podoben gruči skrivnih pogrebcev. Kakor v sanjah je taval v koloni. Mislila je na Primoža, ki je ostal na kotli. Bila je osamljena in strah jo je bilo teme in gozda, v katerem so prodirali.

Na Jelovici je bilo precej snega. Kolona si je utrla gaz do pasu in rila kot krt skozi sneg. Šli so kar naprej proti zahodu, kjer je nebo rahlo bledele. Vodili so jih izkušeni domačini po stezah, ki niso bile zarisane v nobenih kartah. Proti jutru so na smrt izmučeni prigazili na Rovtarico.

V opuščenem gozdarskem naselju z nekaj kočami sredi gozda so se ustavili. Ranjence so namestili v sobo brez pohišva, nastilano s plesnivo slamo, ki je bila poravnana ob stenah. Soba je bila polna mrzle teme in vonja po plesnobi. Povedali so jim, da bodo tu počivali, zjutraj pa bodo ranjenci z zaščitno četo šli naprej v najbolj oddaljene predele Jelovice, kjer je bila skrita bolnica.

Nekdo je imel košček sveče, ki so jo prižgali, da bi videli razmeščati ranjence in da so si sami lahko poiskali prostor poleg njih. Ko je zamrl svit sveče na zaprašenem oknu, je temo napolnilo vzdihovanje. Vse, ki so močno krvaveli in so imeli zavoje za ustavljanje krvavitve, so pazili bolničarji in bolničarke. Ker so jim popustili zavoje, so zamirajoči udje prekravali, zato so ranjenci stokal.

Ana se je naslanjala na leseni opaž ob Tinčku. Držala ga je za roko in prisluškovala medlemu utripu srca. V kotu, nedaleč od njiju, je ležal Krtina. Bil je hudo ranjen, a pri zavesti. Iz njegovih ust ni bilo slišati vzdihja. Celo hrabil je ranjene borce, da bodo prišli v bolnico in da ni govora o tem, da bi jih Nemci zasledovali. Tako je govoril, čeprav je sam račun na to možnost.

Ana je drgetala od mraza. Strmel je v medlo svetlobo okna. Skozi razbito steklo je prijokal veter. Bili so novoletni dnevi in spominjala se je na dom, ko so ob božičnem drevescu čakali novoletnih darov, obdani od prijetne toplote in prazničnega vzdušja. Le kaj počnela mama in Melita? Gotovo mislita nanjo, vendar si ne predstavljata, kako je z njo.

Noge so ji ledenele v premočenih čevljih. Na telo se ji je lepila prepotena obleka. Čemu ji je vsega tega treba? Ko bi bila lahko doma, na toplem in na varnem! Tu pa je drgetala od mraza in skrbi, kaj bo prineslo jutro.

Ljudje so nekaj časa voljno prenašali temo, potem pa se je oglasil eden od ranjencev: „O, vojska beraška, da niti

sveče nimamo, da bi mi previli rano.“ Nihče mu ni odgovoril. Ko pa je začel godrnjati in preklinjati vse po vrsti, mu je fisti, ki je vodil kolono ranjencev, ukazal, naj molči. Prostor je napolnilo prihajeno hropenje. Potem se je Tinček začel prebujati in klicati mamo. Stiskal je Ano za roko in jo prosil, naj mu da piti. Ponudila mu je ostanek kave v čutarici. Napravil je nekaj požirkov, potem pa je prišel k zavesti.

„Kdo si?“ jo je vprašal zdaj že tretjič.

„Jaz sem, Ana.“

„Oh, ti si še vedno pri meni,“ se je razveselil. Se z drugo roko se je krčevito oklenil njene roke in jo stiskal. „Mislim sem, da je mama, sanjal sem, da sem doma.“

„Tinček, te hudo boli?“ ga je skušala tolažiti.

„Nič več ne boli. Prijetno toplo mi je in lepo. Zdi se mi, kakor da nekam odhajam,“ je dejal in krčeviti stisk njegovih rok je popuščal. Nekaj časa je molčal, potem pa je mirno rekel:

„Ana umrl bom.“

„Tinček, ne boš!“ mu je ugovarjala s solzami v očeh in ga tolažila. Spominjala se je, da ljudje, preden umro, čestokrat to čutijo in da bolečine tik pred smrtjo pomenejo.

Tinček pa je s tihim glasom naračal:

„Ana, prosim te, pojdi k moji mami za Blegoš in ji povej, kako je bilo! Daj ji mojo denarnico! V njej imam sliko, kjer sem z Orlovom in komisarjem. Nožek daj Primožu, ogledalce pa naj bo tvoje! Pozdravi vse v četi, posebno Orlova!“ Govoril je vse bolj tiho, nazadnje je le še šepetal.

„Oh, saj ne boš umrl, Tinček!“ je ihtela Ana, ki ni vedela kaj storiti.

„Obljubi mi, da boš storila, kar sem te prosil,“ je šepetal deček v ledeno temo.

„Vse ti obljubim!“ Pritiskala se je k njemu in ga božala po mrzlih rokah.

(Dalje prihodnjik)

za oddih in razvedrilo

JANEZ SVAJNCER:

Klop v zelenem

Na pomlad prihajajo v park, tista klop je njihova in oni so njeni lastniki. Prebivalci mesta, kakor da to vedo, ne prisedajo, tudi kadar je prazna, se ji izognejo s postrani pogledi in si izberejo najbližjo, ki je podobna vsem drugim: ogoljene deščice v kovinskem ogrodju z zavitima stranicama in deščice za naslonjalo.

Pet jih je zmeraj na klopi, a niso isti obrazi, pridružili so se jim novi, zakaj trije: bivša trgovka, bivša gostilničarka in bivši kramar počivajo od jeseni in zime na pobreškem popolišču.

Trgovka Plavičeva je ugasnila ko pregorela žarnica, niso si zapomnili, kdo od njih je tako rekel o njej, ampak dobro vedo, da bi bil eden od njih. Postalo jim je splošno pravilo, če njihov kaj reče, ponavljajo za njim in jih ni mogoče prepričati, da niso zadel v črno. Zamahnejo z roko, ko da odpravijo vsiljivca: „Kaj mi boš vsiljeval svoje mnenje, mi najbolj vemo, kako je s to stvarjo.“

Plavičeva se je bližala sedemdeseti pomladi in se je včasih začudila: „Je to mogoče, jih je zares bilo že toliko, zdi se mi, da jih je bilo mnogo manj, sem še kar pri močeh.“ Smeh jo je držal pokonci, pritrjevali so ji in le Fric se je mugal v brado. Fric je upokojeni mesar ali vsaj na pol mesar, z živino je imel opraviti, to vedo vsi od prvega do zadnjega.

„Gospa, vas ne bo pobralo še tako kmalu,“ so končali modrovanje. Godilo je njim in njej tudi in je zmedrom, kadar je sedla k ročnemu zaslonku, najprej hotela, da bi ji povedali, ali je še taka v obraz, kot je bila ob včerajšnjem srečanju prav na tem prostoru. O svojem telesu jih ni spraševala, skrbno ga je skrivala, menda je imela na sebi kar precej bluz in kril, da se je tako razširila. Ko je bilo to mimo, je utihnila in poslušala, sploh je bila podoba, da je z njimi le zaradi navade in prihaja v resnici po sonce, ki od desetih naprej radodarno zliva polne zajemalke toplote na to klop.

Gostilničarka Vogrinova si je na stopnicah zlomila nogo in dobila pljučnico. „Ja, ja, kaj hočemo, je že tako,“ je rekel Fric, ko je zvedel. Zamerljivo so ga pogledali, a se niso takoj oglašili. Premlevali so v sobi, ker niso pričakovali tega. Tako niso govorili o umrem človeku, o Vogrinovi pa sploh ne bodo, ker je iz njihove hiše in torej njihova last. To bi Fric moral vedeti. Nabirali so sršenja žela in nemara bi sprožili plaz obsodbe in zaničevanja, če jih Fric ne bi prehitel. Zategnil je: „Ja, ja, zdravniki so krivi, oni so jo poslali na Pobrežje.“ Zadel je pravo ploščo, zdelo se je, ko da so čakali prav na to, saj so olajšani vzdihnili: „Ja, ja zdravniki so krivi.“

Presedali so se in pričeli godrnjati, o, slišali so že marsikaj. Curki besed so jim tekli v slapovih, niti ljudje, ki so hodili po potki mimo njih, niti avtomobili, ki so razposajeni drveli čez prehod za pešce, jih niso ustavili. Le v enem edinem si niso prišli na čisto. Zatrjevali so, da je zlomljena noga eno in pljučnica drugo. Dregali so v Frica, naj bi jim razložil, mesar je bil in je sekal in žagal živalske kosti, zatorej najbolje ve, ali je kaj na tem skupnega. Fric ni znil, le odkimaval je tako odlično, da jih je popolnoma prepričal in so složno ponovili: „Ja, ja, zdravniki so krivi njene nagle smrti.“

Za kramarjem Markom niso posebno žalovali. Nekoliko jim je bilo hudo samo zaradi tega, ker je prebival z njimi pod isto streho. Čeprav nikoli niso vedeli za njegove poti od vasi do vasi, kjer je nekoč na vsakem proščenju in do svojega zadnjega dne na tako imenovanih ljudskih rajanjih razpel pepelkasto plahto, je lahko prisedel k njim, kadarkoli je hotel. Fric je kljub temu izustil na glas, kar se jim je pletlo v glavah: „Ja, ja, zmeraj je letal okoli, zato ga še smrt ni našla doma.“ Prikimali so in na hitrico ponovili, kako se je zgodilo. Nadrobno niso poznali, pa to jih ni begalo, zadostovala jim je novica, ki so jo pobrali iz mestnega časnika, da je

Marko NENADOMA PREMINIL v Slovenskih goricah. „Zadela ga je kap ali povozil avto,“ so si dejali in ga izbrisali iz seznama tihih lastnikov skupne klopi.

Počasi so pozabili na trgovko Plavičeva, na bivšo gostilničarko Vogrinovo in na bivšega kramarja Marka. Imeli so si toliko vsega povedati, da so morali pozabiti. Pred nosom so jim napravili ograjo, zbito iz desk in še tako visoko, da niso mogli videti skoz špranje in ne čez deske. Ugibali so, kaj neki naj bi tam nastalo in se že tolikokrat namenili, da bi pogledali. Nikakor se niso odločili, eni so se izgovarjali na astmo in išijas, drugi na prehlad in prezeble noge. A izdali so se s pogledi, da bo tisto za ograjo že počakalo, važnejše je to pred njimi na ulici, kjer je toliko zanimivega, da ne smejo zamuditi niti sekunde.

DOMISLICE

● **Moški zmorejo ure in ure govoriti o kaki temi, ženske za to ne potrebujejo niti teme.** (Curt Goetz)

● **Ženska mora znati štiri stvari: biti dekle po zunanosti, obnašati se kot dama, misliti kot moški in delati kot konj.** (John Fletcher)

● **Večina žensk je podobnih odmevu: ponavljajo tuja mnenja in imajo vedno zadnjo besedo.** (Dad Gilbert)

● **Lepota privlači moške, toda le mik jih more obdržati.** (Vivian Pegg)

● **Najprej namažemo kolo, ki najglasneje cvili.** (J. H. Peck)

● **Ljudje se ne spolikajo ob gore, temveč ob krnine.** (Konfucij)

● **Moralisti so tisti, ki se praskajo, kjer jih ne srbi.** (Samuel Beckett)

● **Treba je svojemu življenju reči „da“. Večina ljudi pa reče: „Da, toda...“** (Salvador Dali)

● **Ljudje so kot vino: dobri postanejo sčasoma še boljši, slabi pa slabši.** (Paul Hartmann)

Bilo jim je kot pri obredu v cerkvi: nedogovorjeni so utihnil in zavzeti gledali ljudi, avtomobile, avtobuse, motorje in kolesarje. Najbolj se je zamaknil Haman. Haman je invalid, avto ga je podrl prav na tem prehodu za pešce. Bilo je v noči, ko nenadoma ni več vedel zase, iz teme v svetlobo se je vrnil šele v bolnišnici. Potrlo mu je noge v kolenih in ne more več iz vozička.

Fric je v imenu cele skupine s klopi obiskal Hamana, ko se je izkopal iz najhujšega. Prinesel je prijatelju stekleničko žganja, ki sta jo složno izpraznila. Ob slovesu sta si dolgo stiskala roki in Fric je obljubil, da bo kmalu spet prišel in z njim še drugi s klopi. Pa je ostalo le pri besedah, in ko se je Haman izljal iz boleznih in se nekaj kremžil, mu je Fric rekel: „Ja, ja, kar je bilo, je bilo.“ Potegnil je za seboj še ostale tri na klopi: brivca Gliviča, ključavničarja Brgleza in upokojeno snažilko Črednikovo.

Kadar so zacvilila avtomobilska kolesa, so z napetimi očmi zrl na cestni otok, ko da se bo zgodilo kaj posebnega. Ker se ni zgodilo nič takega, so spet staknili glave in se pogovarjali. Govorili so o vsem, kar so videli na lastne oči in slišali na lastna ušesa. Pohiteli so in naštevati drobne in nepomembne dogodivljaje, da ne bi pozabili nanje. Fric je bil na tej plati najbolj občutljiv, zato so ga dražili, da ima v glavi repo namesto možganov. Poslal jim je zamerljive bliske in še povok za pol hladilnika, a navsezadnje jim je z molkom zavezal jezike. Opravičili so se mu drug za drugim in spet so utrdili prijateljstvo.

Brivec Glivič je pripovedoval o človekovi glavi in z veliko spoštljivostjo pa tudi z neprikritim ogorčenjem o kodrastih, gladkih, umazanih, nepočesanih in goščenatih lasih. Ključavničar Brglez je pripovedoval o starih in novih ključavnicah in ključih. Upokojena snažilka Črednikova je pripovedovala o kvadraturi prostorov, ki jih je pometala. Pri kvadraturi se ji je venomer zataknilo, pa je na široko zajela z rokami, da so jo razumeli. Fric je vselej pripomnil: „Ja, ja, kakor se vzame“ in mlasknil z jezikom, kadar je pripovedoval o svojem rokodelstvu.

Haman je sredi pripovedovanja utihnil in namignil proti ulici. „Tam me je vrag zajahal. Smrdljivi bencin. vrag.“ Telo se mu je usločilo in čelo omahnilo z mnogimi črtami in gubami. Četverica je pogledovala vanj in proti ulici, ki se je blizu njih vila pod motornimi vozovi.

„Trepeče od strahu,“ je zmerom vzdihnila Črednikova. Morali bi si zapomniti to njeno pripombo, a so kljub temu vprašali vsi obenem: „Kdo trepeče od strahu?“ Zato jim je Črednikova dopovedovala, da se dobro spominja, kako je bilo s to ulico pred njimi. Pred vojno so po njej konji in voli vlekli parizarje in koleslje, takrat je bila kockasta, zdaj brnijo av-

A n e k d o t e

Henrika Ibsena je eden od upnikov zalotil pri brivcu, kjer se mu pisatelj ni mogel izmakniti.

„O, dragi Ibsen, slednjič mi boste lahko vrnili mojih dvesto kron!“

„Seveda!“ je odgovoril Ibsen. „Bržkone pa boste tako ljubizni in počakali, da me obrijejo!“

„Zakaj pa ne!“

„Če je tako, bom odslej nosil brado!“ je zmagoslavno vzkliknil Ibsen.

Neki lokalni list v Teksasu je lepega dne objavil vest, da je umrla Marlene Dietrich. Izkazalo se je, da vest ni bila resnična in urednik je ves dan premišljeval, kako bi popravil napako. Slednjič se je spomnil in zaklical strojepiski:

„Včeraj je naš list prvi objavil, da je umrla slavna Marlene Dietrich. Danes smo spet prvi objavili informacijo, da Marlene Dietrich ni umrla!“

Neki neznan skladatelj je prinesel Richardu Wagnerju svoj oratorij z naslovom Mrtvim. Skladatelj naj bi povedal, kaj meni o oratoriju. Wagner je pogledal note in rekel:

„Oratorij bi uspel, če bi ga orkester igral fistim, ki jim je namenjen!“

tomobili in motorji, zaradi njih so ulice asfaltirali, ker gume rade drčijo po mehkih.

„Ja, ja, že vemo, že vemo, to si že stokrat povedala,“ je nejevoljno odvrnil Fric, in ko so tudi vsi drugi na klopi pritrdili, da je do pike tako, jim je Črednikova rekla: „Izmislila si nisem, ljubi bog.“

To med njimi niso bili prepripi, morda nekakšni preprički, ki pa so jih takoj poravnali avtomobili, ki jih do tega dne še niso videli, in tovornjaki z debelimi hodi ali lepenko ali zaboji v kripah, pa ženske z vozički, dekleta v mini krilih, kuštravi fantje, prekljasti in debelušasti moški in žvižgi miličnikov z belimi narokavci in vedno lačni golobje in sence v telefonski kabini ob rožnem grmiču.

Gledali so in gledali s klopi in vpijali vase pisanost barv na ulici in betonske stebre, ki so pognali za ograjo, zbito iz desk in visoko, da je kaj, in prinašali na jezikih kot s krožniki svoja vsakdanja doživlja iz stare hiše v bližini. Od življenja niso pričakovali več, kot jim je namenilo, le oči so nenehno pošiljali na bogato pašo.

Prihajajo od pomladi do jeseni na klop v zelenem, a na klopi niso več isti obrazi, pridružujejo se jim novi in iščejo tam svoj prostor, ki so si ga izbrali za nameček, ker imajo tesna stanovanja.

Na klop sedejo v prebujenem soncu in preden se pogovorijo, kako so preživeli pozno jesen in zimo, spoznajo, da so že pristali v poletju. Ra-

di bi ustavili čas, a časa ni mogoče ustaviti in ne tudi misli, kdo od njih se bo prvi poslovil za zmerom.

Na Frica niso pomislili, sijal je od zdravja in smeha, pa ga je doletelo prav tam, na njihovi klopi. Ko so prišli, je izprožen polnil svoj prostor in jim ni rekel kakor druge krati: „Ja, ja, je že tako, kakor se vzame.“

Za dobro voljo

— Ali imate še kaj vina, tistega iz vaših vinogradov?

— Seveda.

— No, potem mi pa prinesite sifon.

*

— Vi ste vendar izvrsten plavalec. Niste nikdar pomislili, da bi lahko preplavali kanal La Manche?

— Pomislil že, ampak jaz ne znam angleško.

*

Neko žensko društvo v Bostonu je pripravilo velik tovariški večer. V središču pozornosti je bil znani filmar Walt Disney, ki je spregovoril tudi nekaj misli o nastanku svojih filmov. Častitljive gospe so ga oblegale in spraševale vse mogoče stvari. Vsaka je hotela kaj vedeti.

— Ko ste snemali v Afriki — ga je zviška nagovorila neka starejša dama, — in so bila poleg tudi mlada dekleta, ali ni bilo to malce prenevarno?

— Ne, je suho odgovoril Disney, — tam, kjer smo mi snemali, ni bilo nobene štokrlje.

*

— Nate, vzemite žvečilni gumi, — je svetovala stewardessa neki starejši ženski, — veste, to je zelo dobro proti pritisku v ušesih.

Ko je letalo pristalo, je ženska prosila stewardessa za pomoč:

— Povejte mi, prosim, kako pa naj tole grozno stvar spet dobim iz ušes?

*

— Ste vaše želodčne težave pregnali? Ste pili toplo vodo eno uro pred zajtrkom?

— Oh, gospod doktor, tako sem se trudil, ampak več kot deset minut nisem vzdržal.

*

Teta je povabila Jernejčka v goste. Na mizo je postavila pladenj tort. — Koliko jih boš pojedel? — je vprašala teta.

— Tli, — je odgovoril Jernejček, ki še ni znal izgovoriti črke R.

— Saj se ne reče tli ampak tri. Dokler ne boš pravilno rekel, ne boš dobil nobene torte. Torej, koliko jih boš pojedel?

— Pet.

*

— Kaj naredimo s kitovim mesom? — je vprašal učitelj v šoli.

— Pojemo ga, — se je oglasil Janezek.

— In kaj naredimo s kostmi?

— Te pa odložimo na rob krožnika.

Jacques Garden ČASOMER

Gospod Stengel me je povabil, naj si ogledam njegovo novo stanovanje. Šele pred kratkim se je preselil. Res je bilo odlično. Tri sobe in še vse, kar sodi zraven. Stene z živobarvnimi tapetami, na tleh debele, prekrasne preproge — v prvi sobi modra preproga, v drugi rdeča, v tretji rumena z vzorcem pomladanskega cvetja — zato je bilo stanovanje že od tal navzgor udobno. Nove preproge, mehke in prijetne, in stare oljnate slike na stenah, prosojne zastore pred okni in cvetje ob oknih sem videl v stanovanju prijatelja Stengla, ki se je šele nedavno oženil in dobil sijajno ženo z vsemi prednostmi in bogato dobo. Z denarjem ljubega tasta ni težko urediti razkošnega stanovanja, v katerem se dobro počutiš. Lahko si kupiš tudi udobne stole, kot sem jih videl, srebrn pribor, pravi porcelan, in na bife lahko postaviš tri velike kristalne vaze, v katerih so bili videti moji trije klinčki tako skromni. Na vsi srečo so stali pred ogledalom, in je bilo videti, kot bi jih bilo šest — praktična izkušnja, ki bi jo priporočil vsaki gospodinjici. Da končam: čudovito stanovanje z vsem, kar si le mogel pozeleti, in vsaka reč res najboljša.

„Koliko je ura?“ sem vprašal gospoda Stengla, ko smo pili kavo.

„Trenutek,“ je rekel.

Odložil je skodelico na mizo, stopil k oknu in odgovoril:

„Kmalu bo šest.“

Čudil sem se.

„Zakaj pa gledaš skozi okno?“ sem ga vprašal.

„Saj si vendar hotel vedeti, koliko je ura.“

„Kaj nimate ure?“

„Nimate,“ je odgovoril gospod Stengel. „Saj je ne potrebujemo.“

„To naj razume, kdor hoče. Vse imata, kar si človek lahko želi: slike, bakroreze, preproge, srebro, vse razkošno, ure pa nista zmogla.“

„Dradi prijatelj,“ je odgovoril, „zakaj le bi kupoval ure, ki jo moram vsak dan naviti in s katere mora moja žena vsak dan brisati prah, ko pa imam prav nasproti uro na cerkvenem zvoniku. Pogledaj si jo nol!“ Pogledal sem skozi okno.

„Dobro. Toda ta ura ti koristi samo podnevi,“ sem rekel. „Kaj pa delate ponoči? — Zaradi tega vendar ne bodo cerkvenega stolpa razsvetlili z žarometi.“

Tedaj se je vmešala v pogovor gospa Stenglova.

„Ponoči ima Maks trobento.“

„Trobento? S trobento vendar ne moreš dognati, koliko je ura.“

Gospod Stengel pa je ponosno pokimal in prijel svojo ženo pod roko. Tako sta stala pred menoj kot osnutek za kip srečnih zakoncev.

„Pa še kako točno izvem, koliko je ura!“ je rekel. „Samo malo zatrobim, pa moj sosed takoj besen potrka na steno in zavpije: „Kaj ste znoreli? Zdaj trobite na trobento? Gospod, saj je pol štirih ponoči!“

Športni vestnik

SVETOVNO PRVENSTVO V PADALSTVU

Slovenija bo po 20 letih spet prizorišče svetovnega prvenstva v padalstvu, ki bo od 6. do 20. septembra v Lescah pri Bledu. To bo deseto prvenstvo po vrsti in se bodo za naslov svetovnega prvaka v padalstvu, ki se razumljivo odvija v več disciplinah, potegovale ekipe iz 27 držav. Otvoritev tega svetovnega prvenstva bo 6. septembra, 13. in 20. septembra pa bodo padalci in padalki tekmovali za nagrado „Turizem — Bled“. Stalne vstopnice za to zanimivo športno prireditev bodo stale 20 din in to za eno osebno vozilo, oziroma vse osebe v njem, medtem ko bodo vstopnice za posamezne tekme veljale 5 din za osebo.

MOTO-ŠPORT

Na avtomobilskih dirkah, ki so minulo nedeljo bile v Stainzu, je Klaus Reisch v formuli I senzacionalno premagal Jochena Rindta, ki v tej kategoriji vodi na svetovni lestvici. Rindt se je moral zadovoljiti z 2. mestom. Reischova zmaga je bila v avtomobilskem športu veliko presenečenje, to tembolj, ker so se 5. Stainzke dirke odvijale v dežju in je vsak tekmovalec moral pokazati vse svoje sposobnosti. Klaus Reisch je vozil z avtom Alfa Romeo Tipo 33. Dan poprej je avstrijski šampion Rindt dirkal v Oulton Parku v Angliji in tam prav tako zasedel le drugo mesto. Vendar ta tekma ni šla za svetovno prvenstvo. Prvo mesto je zasedel Joh Surtees, tretji pa je bil Oliver.

13. septembra bo za Zeltwegom druga avtomobilska dirka v Avstriji in sicer v Langenlebarnu. Tam se bodo tekmovalci pomerili v formuli II. To bo sedma tekma te vrste v letonji sezoni, ki bo šla za evropski pokal. Na teh dirkah bo sodelovalo okoli dvajset tekmovalcev, med njimi znani dirkači v formuli I.

Evropski pokal v formuli II je leta 1967 osvojil belgijec Jacky Ickx, 1968. leta francoz Jean Pierre Beltois, 1969. leta pa Jonny Servoz Gavon.

Za avtomobilske dirke v Langenlebarnu so že nominirani dirkači Jochen Rindt, Graham Hill (Lotus), Dieter Quester in Hubert Hahne (BMW), Clay Regazzoni in Francois Cevert (Tecnot). Pričakovati pa je, da bodo na tej dirki sodelovali še drugi znani dirkači.

TENIS

Minuli ponedeljek se je v Kitzbühlu končalo avstrijsko mednarodno prvenstvo v tenisu. Pri posameznikih je zmagal znani jugoslovan Željko Franulović pred avstralcem Alexandrom. V finalu prvenstva je Franulović premagal avstralcu v treh setih (6:4, 9:7 in 6:4). Po zmagah nad Orantesom in Nastasejem so mnogi pričakovali, da bo na turnirju zmagal Alexander, toda napram odlično disponiranemu Franuloviću se ni uveljavil. Pri ženskah je zmagala Nemka Helga Niessen, v mešani dvojici pa Bob Hewitt in Vonne Goolagong.

LAHKA ATLETIKA

Pretekli teden je avstrijska ženska državna reprezentanca v lahki atletiki gostovala v Kopenhagnu, kjer se je pomerila z žensko ekipo Danske. V tem dvoboju so avstrijske premagale reprezentantke z 72:63 točkami. Od trinajst možnih zmag so avstrijske osvojile kar osem. V avstrijski reprezentanci so bile zastopane tudi 4 Korošice, ki so se na teh tekmah odlično držale, saj je Sissy Brandnegger v teku na 800 m zasedla odlično 2. mesto in pri tem postavila nov avstrijski rekord v tej disciplini (2:15,12). Najboljša avstrijka pa je bila Ilona Gusenbauer, ki je v skoku v višino preskočila 183 centimetrov.

OTVORITEV ŠTADIONA V LINDU

Minulo nedeljo so v Lindu pri Beljaku izročili svojemu namenu nov športni stadion. Gradbeni stroški za ta stadion so znašali 3,5 milijona šilingov. Otvoritev slovesnosti je prisostvovalo nad 4000 gledalcev, ki so bili pričah lahkootletskega mitinga in nogometni tekmi dem VSV-om in Avstrijo Celovec (0:1). V tem novem štadionu je prostora za 6500 gledalcev. Poleg nogometnega igrišča je v štadionu tudi trdo igrišče za tenis in 400 metrov dolga proga za tek. Otvoritvena športna prireditev je za obiskovalce bila res zelo lepo športno doživetje, saj so poleg nogometne tekme videli tudi mednarodni lahkootletski miting, na katerem so sodelovali tekmovalci s Koroške, Štajerske, Dunaja, Nižje Avstrijske, Nemčije, Holandske in Jugoslavije. Najlepsi uspeh je dosegel jugoslovan Branko Vivod, ki je preskočil 2,10 metra. Na tem turnirju so Korošici dosegli sledeče zmage: Albert Rom (krogla), Gert Weinhandel (400 m na ovire), Heinz Harre (disk), Walter Grabul (400 m tek), Franz Graf (3000 m tek) in Valentin Topitschnig (800 m tek).

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 — 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00. — **Dnevne oddaje** (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.35 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opažanja — 5.45 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahka noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 29. 8.: 5.05 Začetek dneva s pihalno godbo — 5.35 Ljudske viže — 7.55 Naš hišni vrt — 8.20 Oddaja za ženo — 9.00 Glasba zate — 11.00 Naša lepa domovina — 14.00 Zabavni koncert — 15.30 To rad slišim — 16.15 Življenje za ljudsko igro — 17.10 Koroška v besedi in pesmi — 18.00 Mala solistična parada — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 19.40 Melodija in ritem — 20.10 Gradiščanski talenti se predstavljajo — 22.25 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 30. 8.: 6.08 Igra na orgle — 6.35 Ljudska glasba za nedeljsko jutro — 7.35 Zvenec jutranji po-

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro — 5.30 Danes za vas — 5.45 Informativna oddaja — 6.00 Jutranja kronika — 6.30 Informativna oddaja — 7.25 Pregled sporeda — 7.45 Informativna oddaja — 10.00 Danes popoldne — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Dogodki in odmevi — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.00 Lahka noč otroci — 19.10 Obvestila — 19.30 Radijski dnevnik — 23.05 Literarni nohturno.

Sobota, 29. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.25 Z ansambli domačih napevov — 12.10 Majhna revija naših pevcev — 12.40 Vedri zvoki s pihalnimi orkestri — 14.10 Glasbena pravljica — 14.25 Slovenske popevke — 15.40 Dvorakovi slovanski plesi — 17.05 Gremo v kino — 17.45 Ansambel orglic — 18.15 Rad imam glasbo — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Milana Križana — 20.30 Zabavna radijska igra — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

Nedelja, 30. 8.: 6.50 Danes za vas — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.36 Iz mladinske orkestralne glasbe — 9.05 Srečanja

Vse za Vašo hišo in gospodarstvo
Vam nudi najugodnejše trgovino

KAUFHOF

VALENTIN BLAŽEJ

Letos spet stojnica
na sejemskega travniku
NON-STOP

PLIBERK — LIBUČE

telefon (0 42 35) 394 — nočna številka 302

zdrav iz Avstrije — 8.15 Kaj je novega — 9.45 Zabavni koncert — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 16.00 Otroška oddaja — 16.30 Glasba bratov Schrammel — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Koroška pripovedka — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgledi — 20.10 Operetni koncert — 21.30 Satirične oddaje.

Ponedeljek, 31. 8.: 5.05 Ljudske viže — 11.00 Ljudske pesmi iz starega Dunaja — 14.30 Knjižni kotiček — 14.45 Pisemstvo domovine — 15.00 Komorna glasba — 16.15 Spominček, kam s teboj? — 16.30 Kukavica in čarovnik Slabin — 17.10 Plesna glasba — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 18.05 Oddaja OVP — 18.45 Note in beležke — 19.15 In ljudje so tako prijetni — 20.10 Radijska igra.

Torek, 1. 9.: 5.05 Ljudske viže — 9.30 Dežela ob Dravi — 11.00 Dunajska ljudska glasba — 14.30 Za mladino — 14.45 Ljudska prosveta na Koroškem — 15.00 Ljudska glasba — 16.15 Otroški vrtec — 16.30 Skrivnost belih krokarjev — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 18.05 Oddaja SPO — 18.45 Note in beležke — 19.15 In kaj pravite vi? — 21.30 „Damski gospodje, gospoške dame“, analiza.

Sreda, 2. 9.: 5.05 Ljudske viže — 9.30 Vesele note — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroška včeraj in danes — 16.15 Kaj je treba vedeti o oporoki — 16.30 Znani operetni valčki Johanna Straussa — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 18.05 Oddaja FPO — 18.45 Note in beležke — 19.15 Jezik domovine — 20.25 Nogomet Avstrija Dunaj — Levski Sofija — 21.15 Operetni koncert.

Četrtek, 3. 9.: 5.05 Ljudske viže — 9.30 Vesele note — 11.00 Igramo domačo glasbo — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Diletto musicale — 16.15 Resnično zavetje je tudi še danes dobra družina — 16.30 Otroški radijski časopis — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Oddaja abstrnega gospodarstva — 18.05 Oddaja SPO — 19.15 Na obisku pri koroških zborih — 20.10 Koroški hišni hoidar — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 4. 9.: 5.05 Ljudske viže — 9.30 Slavnosti solisti igrajo klavirske sonate Ludwiga van Beethovna — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroški profili — 14.45 Koroški avtorji: Egon Geier — 15.00 Zdjaj zapojte lepo pesem — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Otroški zbori — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 18.05 Oddaja OVP — 19.15 Veselo in zabavno — 20.10 Zveneca alpska dežela — 21.10 Pogovor čez mejo — 21.40 Poskočno zaigrano — 22.25 Ljudska izročila jugovzhodne Evrope.

Slovenske oddaje

Sobota, 29. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — Za jugoslovanske delavce v Avstriji.

Nedelja, 30. 8.: 7.00 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 31. 8.: 13.45 Informacije — Glasbena lojtrca od nas do vas.

Torek, 1. 9.: 13.45 Informacije — Za krmilom — Športni mozaik.

Sreda, 2. 9.: 13.45 Informacije — Portreti slovenskih prosvetnih društev na Koroškem: SPD „Svoboda“ v logi vasi.

Četrtek, 3. 9.: 13.45 Informacije — Koroške ljudske pesmi — Našim mladim poslušalcem.

Petek, 4. 9.: 13.45 Informacije — Poper in sol.

v studiu 14 — 10.05 še pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Z novimi ansambli domačih napevov — 14.05 Igra pihalni ansambel — 14.30 Humoreska tedna — 14.50 Klavir v ritmu — 15.05 Iz opernega sveta — 16.00 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Zabavno glasbena oddaja — 22.20 Plesna glasba — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 31. 8.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.45 Počitniški pozdravi — 12.40 Koncert pihalnih orkestrrov — 14.10 Operetne melodije — 14.35 Voščila — 15.40 Melodije iz musicalov — 17.05 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.45 Naš podlistek — 19.15 Ansambel bratov Avenik — 20.00 Modest Musorgski: Boris Godunov, opera — 21.45 Orkester RTV Ljubljana — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Plesna glasba.

Torek, 1. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Opera matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.25 Slovenske narodne in ponarodele v priredbi Vlada Goloba — 9.45 Igra pihalni orkester — 12.40 Melodije iz Španije — 14.10 Mladinska instrumentalna glasba — 14.25 Mladinska oddaja — 14.40 Iz slovenskih operet — 15.40 Iz Verdijeve opere „Othello“ — 17.05 Beethovnova dela v izvedbah domačih umetnikov — 18.15 V torek nasvidenje — 19.15 Trio Vitala Ahačiča — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra — 21.27 Lahka glasba jugoslovanskih avtorjev — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Nočna akordi.

Sreda, 2. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.25 Slovenske popevke — 9.45 Skladatelji mladini — 12.10 Iz Kogojeve opere „Črne maske“ — 12.40 Z ansambli Borisa Kovačiča — 14.10 Orkester stuttgartskega radia — 14.35 Voščila — 15.40 Recital violinista Tomaža Lorenza — 17.05 Mladina sobi in vam — 18.15 Anton Dvorak: Serenada za pihala — 18.45 Po galerijah in muzejih — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Dubrovniške poletne prireditve: Devica Orleanska na grmadi, oratorij — 21.20 Melodije za razvedrilo — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Plesni zvoki.

Četrtek, 3. 9.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Počitniško popotovanje — 9.25 Orkester britanske garde — 9.45 Popevke slovenskih avtorjev — 12.10 Madžarski koncertni orkester — 12.40 Lahka glasba — 14.10 Pesem iz mladih gri, posnetki z revije otroških in mladinskih zborov Slovenije — 14.25 Iz repertoarja Hollywoodskega simfoničnega orkestra — 15.40 Zborovske skladbe sodobnih slovenskih skladateljev: Jakob Jež — 17.05 Operni koncert — 18.15 Rad imam glasbo — 18.45 Poje Majda Sepe — 19.15 Z ansambli Williija Fantla — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer s slovenskim pisateljem Petrom Božičem — 22.15 Komorno-glasbeni večer — 23.05 Heinrich Heine: Pesmi — 23.15 Jazz pred polnočjo.

Petek, 4. 9.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Opera matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Narodne pesmi iz fračoskih pokrajini — 12.10 Iz Wagnerjeve opere „Somrak bogov“ — 12.40 Z ansambli Borisa Franke — 14.10 Dela Franza Lehajra — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Listzova klavirske skladbe — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 Z ansambli Štirje Kovačič — 20.00 Poje Komorni zbor iz Celja pod vodstvom Egona Kuneja — 20.30 „Top-pops“ — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih — 23.15 Iz albuma izvajalcev jazza — 23.40 Lahka noč z orkestrom Franck Pourcel.

TV AVSTRIJA 1

Sobota, 29. 8.: 16.00 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki — 17.15 Za otroke: Hišica — 17.40 Za zbiralce znamk — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Ob 90-letnici rojstva Roberta Stolz — 22.15 Šport — 22.45 Čas v sliki — 23.00 Dobro potovanje — 23.05 Pred zaprtimi vrati, družbeno-kritičen film.

Nedelja, 30. 8.: 14.25 Evropsko prvenstvo v lahki atletiki — 18.10 Otrokom lahko noč — 18.15 Reportaža o Salinogradu — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Šport — 20.15 Svobodi je posvečeno naše življenje — 21.45 Veselo in začinjeno — 22.10 Čas v sliki.

Ponedeljek, 31. 8.: 18.00 Znanje aktualno — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Podoba Avstrije — 18.50 Leto brez nedelje — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kobra, prevzemite vil — 21.00 Telesport — 22.00 Čas v sliki.

Torek, 1. 9.: 18.00 Angleščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Fin gospod iz Louisiane — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Avstrijsko stoletje — 21.15 Nežni spol, glasbena družbena satira — 23.05 Čas v sliki.

Sreda, 2. 9.: 11.00 Nežni spol — 12.50 Telesport — 16.30 Za otroke: Pavliha — 17.10 Za mladino: Mala športna abeceda — 17.35 Lassie, zgodba psa — 18.00 Francoščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Satir iz predmestja“, komedija — 22.10 Čas v sliki.

Četrtek, 3. 9.: 18.00 Italijanščina — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Inšpektor Leclerc ugotavlja — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 French Can-can, film — 21.50 Iz delavnice filmske akademije — 22.20 Čas v sliki.

Petek, 4. 9.: 11.00 French Can-can — 18.00 Gorski kmetje v Avstriji — 18.20 Otrokom za lahko noč — 18.25 Podoba Avstrije — 18.41 Oddaja industrije — 18.50 Očarljiva Jeannie — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kriminalistični muzej: številčni kode N — 21.15 Aktualni dogodki — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Maynard Ferguson and his Orchestra.

TV AVSTRIJA 2

Sobota, 29. 8.: 18.00 Kemik — 18.30 Aktualni dogodki — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Dobro potovanje — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Ura vprašanj — 21.25 Teleprejze.

Nedelja, 30. 8.: 18.30 Geografski izleti: Skandinavija — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Forumski pogovor — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Oporoka dr. Cordeliera — 21.45 Teleprejze.

Torek, 1. 9.: 18.30 Mali svet velikih čudežev: Barje — 19.00 Dobim otroka — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Maverick — 21.15 August Strindberg, biografski film o švedskem pesniku — 22.15 Teleprejze.

Sreda, 2. 9.: 18.30 Mostovi do človeka: Plastika — 19.00 Revolucija v računalni — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Igra mu je bila v pogubo, film po romanu „Igralec“ Dostojevskega — 21.50 Teleprejze.

Petek, 4. 9.: 18.30 Kaj morem postati — 19.00 Tehnika v gospodinjstvu — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 „Sanjska igra“ — 22.10 Teleprejze.

TV JUGOSLAVIJA

Sobota, 29. 8.: 16.00 Evropsko atletske prvenstvo za moške — 18.15 Obzornik — 18.30 Kljukec tretji — lutkovna igra — 20.00 Dnevnik — 20.35 Magazin — 21.37 Skrivnosti morja — 22.07 Močnejši od življenja — 23.25 Poročila.

Nedelja, 30. 8.: 9.00 Madžarski pregled — 9.35 Po domače s Henčkovim ansamblom — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.50 Otroška matineja — 11.40 Kažipot — 12.00 Jugoslavija dober dan — 14.15 Evropsko prvenstvo za moške — 16.45 Matokros — 18.15 Osamljeni mož, film — 20.00 Dnevnik — 20.35 Ljubzen po kmečko — humoristična oddaja — 21.35 Videofon — 21.50 Športni pregled — 22.25 Dnevnik.

Ponedeljek, 31. 8.: 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Risanke in še kaj — 18.50 Mednarodne motorne dirke — 19.05 Narodna in zabavna

Zermatt am Matterhorn

VERKAUFERIN gesucht, Anfängerin kann angelemt werden. Daselbst Bäcker-Konditor, Gute Bezahlung, zeitgemähe Sozialleistungen, Zimmer im Hause. — Bäckerei Beck, CH 3920 Zermatt (Schweiz).

glasba — 20.00 Dnevnik — 20.35 Darovi sestrične Marije — drama — 22.00 Dokumentarna oddaja — 23.15 Poročila.

Torek, 1. 9.: 18.15 Obzornik — 18.30 Medvedov go drnjaček, pravljica — 18.45 Risanke — 19.00 Melodije iz Brašova — 19.30 Alkohol in človekovo telo — 20.00 Dnevnik — 20.35 Tako žalostno srce, francoski film — 21.55 Veliki orkestri — Poročila.

Sreda, 2. 9.: 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.25 Počitnice v Novem Gradu — 19.05 Variete — 19.20 Obrežje, oddaja za Italj. narodn. skupino — 20.00 Dnevnik — 20.35 Amfritron, drama — 22.45 Poročila.

Četrtek, 3. 9.: 17.15 Madžarski pregled — 18.15 Obzornik — 18.30 Zapojte z nami — 18.45 Risanke — 19.00 Mozaik — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Doktor v hiši, serijska oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Zabavno glasbena oddaja — 21.25 Kulturne diagonale — 22.05 Dr. Finlay, serijski film — 22.55 Poročila.

Petek, 4. 9.: 16.45 Madžarski pregled — 18.00 Obzornik — 18.15 Mc Pheetersovo popotovanje, film — 19.05 V središču pozornosti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Četrtek, italijanski film — 22.15 Malo jaz, malo ti — Poročila.